

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

REVIDERING AV RIKTLINJERNA FÖR MULTINATIONELLA FÖRETAG	2
Föreslagna åtgärder	3
DEL I OECD:S RIKTLINJER FÖR MULTINATIONELLA FÖRETAG: REKOMMENDATIONER OM ANSVARSFULLT FÖRETAGANDE I INTERNATIONELLA SAMMANHANG.....	4
Förord.....	4
I. Begrepp och principer	6
II. Allmän policy	7
Kommentarer till Allmän policy	8
III. Informationshantering.....	12
Kommentar till Informationshantering	13
IV. Mänskliga rättigheter	15
Kommentarer till Mänskliga rättigheter.....	15
V. Arbets- och anställningsförhållanden och relationer mellan arbetsmarknadens parter.....	18
Kommentar till Arbets- och anställningsförhållanden och relationer mellan arbetsmarknadens parter	19
VI. Miljö	22
Kommentar till Miljö	23
VII. Bestickning, mutbrott och utpressning	25
Kommentar till Bestickning, mutbrott och utpressning	26
VIII. Konsumentintressen	27
Kommentar till Konsumentintressen	28
IX. Vetenskap och teknik.....	31
Kommentar till Vetenskap och teknik	31
X. Konkurrens.....	32
Kommentar till Konkurrens	32
XI. Beskattning	33
Kommentar till Beskattning	33
DEL II PROCEDURER FÖR TILLÄMPNING AV OECD:S RIKTLINJER FÖR MULTINATIONELLA FÖRETAG.....	36
OECD-rådets beslut om OECD:s riktlinjer för multinationella företag.....	36
Procedurregler.....	39
Kommentarer till Procedurer för tillämpning av OECD:s riktlinjer för multinationella företag	43
I. Kommentarer till Procedurregler för nationella kontaktpunkter	43
II. Kommentarer till Procedurregler för Investeringskommittén	50

REVIDERING AV RIKTLINJERNA FÖR MULTINATIONELLA FÖRETAG

Den 4 maj 2010 kom de fyrtiotvå regeringar som har anslutit sig till deklarationen överens om direktiven för att genomföra en revidering av riktlinjerna [DAF/INV(2010)5/FINAL]. Det överenskomna syftet med revideringen var att säkerställa att riktlinjerna även i fortsättningen ska vara det ledande internationella instrumentet för att uppmuntra företagen till att bedriva sin affärsverksamhet på ett ansvarsfullt sätt.

Vid ministermötet den 27–28 maj 2010 välkomnade ministrarna den formella lanseringen av de reviderade riktlinjerna och konstaterade att de spelar en viktig roll när det gäller att bidra till ett ansvarsfullt företagande, och i förlängningen till ett brett samhälleligt stöd för öppna marknader [C/MIN(2010)6/FINAL, punkt 12.6].

Revideringen av riktlinjerna har engagerat många och fått ett välvilligt mottagande från flera håll. Investeringskommittén, dess arbetsgrupp och sju andra aktivt delaktiga OECD-organ har givit revideringen hög prioritet under de senaste åren.¹ En öppen och inkluderande samrådsprocess med ett brett deltagande pågick under hela revideringen för att väga in synpunkter från såväl näringslivet, fackföreningar, arbetsgivare och frivilligorganisationer som länder som inte är medlemmar och internationella organisationer. Företrädare för länder som inte har anslutit sig, Kina, Indien, Indonesien, Ryssland, Saudiarabien och Sydafrika, bjöds in att delta fullt ut i revideringsprocessen [C(2010)150]. Förenta nationernas generalsekreterares särskilda representant för företag och mänskliga rättigheter och Internationella arbetsorganisationen bidrog med viktiga synpunkter på den reviderade texten till riktlinjerna.

De föreslagna ändringarna utarbetades i Investeringskommitténs arbetsgrupp (i vilken länder som inte är medlemmar men som har anslutit sig till deklarationen deltar fullt ut), och den 28 april 2011 slutförde Investeringskommitténs arbetsgrupp sitt arbete med revideringen av riktlinjerna för multinationella företag.

De tre delarna av den föreslagna revideringen innefattar ändringar i:

1. Riktlinjerna för multinationella företag, bilaga 1 till deklarationen om internationella investeringar och multinationella företag
2. Rådets beslut om riktlinjerna för multinationella företag
3. Kommentarer till riktlinjerna för multinationella företag och kommentarer till tillämpningen av OECD:s riktlinjer för multinationella företag.

¹ Kommittén för bolagsstyrning, kommittén för sysselsättning och sociala frågor, kommittén för miljöfrågor, arbetsgruppen för bestickning i internationella affärsförhållanden, kommittén för konsumentfrågor, kommittén för konkurrensfrågor och kommittén för skattefrågor.

Föreslagna åtgärder

Investeringskommittén, som sammanträder i utvidgad form så att icke-medlemmar som har anslutit sig till deklARATIONEN kan delta, föreslås att enas om följande:

1. att godkänna de reviderade riktlinjerna för multinationella företag och översända dem till alla länder som har anslutit sig till deklARATIONEN om internationella investeringar och multinationella företag för antagande och till OECD:s råd för kännedom,
2. att godkänna rådets reviderade beslut om riktlinjerna för multinationella företag och att översända det till OECD:s råd för antagande,
3. att anta de reviderade kommentarerna till riktlinjerna för multinationella företag och de reviderade kommentarerna till tillämpningen av OECD:s riktlinjer för multinationella företag och översända dem till OECD:s råd för kännedom.

Det dokument som översänds till rådet kommer att innefatta de tre delar som anges ovan samt ett följebrev av generalsekreteraren och rapporten från ordföranden för investeringskommitténs arbetsgrupp. Den franska versionen av dokumenten kommer att färdigställas i samarbete med de fransktalande delegationerna så att kommentarer från de fransktalande delegationerna kan beaktas.

DEL I
OECD:S RIKTLINJER FÖR MULTINATIONELLA FÖRETAG:
REKOMMENDATIONER OM ANSVARSFULLT FÖRETAGANDE I INTERNATIONELLA
SAMMANHANG

Förord

1. *OECD:s riktlinjer för multinationella företag (riktlinjerna)* är regeringars rekommendationer till multinationella företag. Målsättningen med *riktlinjerna* är att säkerställa att de multinationella företagens verksamhet är i samklang med regeringens politik, att stärka förutsättningarna för ett ömsesidigt förtroende mellan företagen och de samhällen där de är verksamma, att bidra till att förbättra klimatet för utlandsinvesteringar och att förstärka företagets bidrag till hållbar utveckling. *Riktlinjerna* är en del av *OECD:s deklaration om internationella investeringar och multinationella företag*, som i övriga delar tar upp frågor som rör nationell behandling, motstridiga krav på företag och internationella investeringsincitament och -hinder. *Riktlinjerna* innehåller frivilliga principer och standarder för hur affärsverksamheter bedrivs ansvarsfullt och är förenliga med tillämpliga lagar och internationellt erkända standarder. De länder som ansluter sig till *riktlinjerna* gör emellertid en bindande utfästelse om att tillämpa dem i enlighet med *OECD-rådets beslut om OECD:s riktlinjer för multinationella företag*. De frågor som behandlas i *riktlinjerna* kan dessutom även vara reglerade i nationell lagstiftning och enligt internationella åtaganden.
2. Internationell affärsverksamhet har genomgått långtgående strukturella förändringar. *Riktlinjerna* har utarbetats för att återspegla dessa förändringar. Tillväxten i serviceindustrin och kunskapsintensiva branscher och internetekonomins utbredning har medfört att service- och teknikföretag spelar en allt viktigare roll på den internationella marknaden. Storföretagen svarar fortfarande för merparten av de internationella investeringarna och storskaliga internationella företagsammanslagningar är en tydlig trend. Samtidigt har små och medelstora företags investeringar i utlandet också ökat, och dessa företag spelar nu en betydelsefull roll på den internationella arenan. De multinationella företagen har, liksom de nationella, utvecklats och omfattar numera flera olika företags- och organisationsformer. Strategiska allianser och närmare relationer till leverantörer tenderar att göra företagets gränser otydliga.
3. Den snabba utvecklingen av de multinationella företagens struktur återspeglas också i deras verksamhet i utvecklingsländerna, där utländska direktinvesteringar snabbt har ökat. I utvecklingsländerna satsar multinationella företag inte längre bara på primärproduktion och utvinningsindustrier utan även på tillverkning, montering, inhemsk marknadsutveckling och tjänster. En annan viktig utveckling är att fler och fler multinationella företag finns i utvecklingsländerna och investerar betydande belopp.
4. De multinationella företagens verksamhet har genom internationell handel och investeringar stärkt och fördjupat de band som förenar världens länder och regioner med varandra. Denna verksamhet ger hem- och värdländer väsentliga fördelar. Fördelarna ökar när de multinationella företagen kan erbjuda de produkter och tjänster som konsumenterna vill köpa till konkurrenskraftiga priser och när investerare får bra avkastning på investerat kapital. Handeln

och investeringarna bidrar till en effektiv användning av kapital, teknik, mänskliga resurser och naturresurser. De underlättar tekniköverföringen mellan världens regioner och utvecklingen av teknik som är anpassad till lokala förhållanden. Genom både formell utbildning och arbetspraktik främjar företagen även utvecklingen av humankapital och skapar arbetstillfällen i värdländerna.

5. De ekonomiska förändringarnas art, omfattning och hastighet har skapat nya strategiska utmaningar för företagen och deras intressenter. Multinationella företag har möjlighet att följa bästa praxis för hållbar utveckling, som syftar till att säkerställa en samstämmighet mellan ekonomiska, miljömässiga och sociala mål. De multinationella företagens förmåga att bidra till en hållbar utveckling förbättras väsentligt när handeln och investeringarna sker på öppna, konkurrensutsatta och lämpligt reglerade marknader.
6. Många multinationella företag har visat att tillväxten kan öka om affärsverksamheten bedrivs med hög standard som mål. Konkurrensen är i dag hård och multinationella företag verkar i en mängd olika rättsliga och sociala miljöer där också tillsynen varierar. Mot den bakgrunden kan en del företag frestas att bortse från tillämpliga principer och standarder för ett ansvarsfullt företagande för att försöka skaffa sig en otillbörlig konkurrensfördel. Ett sådant beteende av ett fåtal kan leda till att många företags anseende ifrågasätts och ge upphov till viss oro hos allmänheten.
7. Många företag har reagerat på denna oro genom att utveckla interna program, väglednings- och hanteringssystem för att kunna leva upp till principerna för ett gott företagsmedborgarskap både när det gäller hur affärsverksamheten bedrivs och hur de anställda agerar. Vissa av företagen har köpt in konsult-, revisions- och certifieringstjänster, vilket har bidragit till mycket kvalificerad kunskap inom dessa områden. Företagen har även verkat för att få till stånd en social dialog om vad som utgör ett ansvarsfullt företagande och har samarbetat med intressenter, bland annat i flerpartsforum, för att ta fram en vägledning för hur affärsverksamheter bedrivs ansvarsfullt. *Riktlinjerna* klargör vilka förväntningar de regeringar som har anslutit sig till dem har på företagen och är en referenspunkt för företagen och andra intressenter. *Riktlinjerna* både kompletterar och förstärker således de privata initiativ som finns inom området för ansvarsfullt företagande.
8. Regeringar samarbetar med varandra och med andra aktörer för att stärka det internationella rättsliga och politiska systemet för affärsverksamhet. Denna process inleddes med Internationella arbetsorganisationens arbete i början på nittonhundratalet. Förenta nationernas antagande av den allmänna förklaringen om de mänskliga rättigheterna 1948 var en annan banbrytande händelse. Den åtföljdes av den pågående utvecklingen av standarder som berör många områden inom ett ansvarsfullt företagande – en process som fortsätter än i dag. OECD har på ett betydelsefullt sätt bidragit till denna process genom att utveckla standarder inom områden som miljö, korruptionsbekämpning, konsumentintresse, bolagsstyrning och beskattning.

Den gemensamma målsättningen för de regeringar som ansluter sig till *riktlinjerna* är att uppmuntra de multinationella företagen att på ett positivt sätt bidra till ekonomisk, miljömässig och social utveckling och att minimera de svårigheter som deras olika verksamheter kan ge upphov till. I arbetet mot detta mål samarbetar regeringar med de många företag, fackföreningar och andra frivilligorganisationer som arbetar på sitt sätt för att uppnå samma resultat. Regeringar kan hjälpa till genom att tillhandahålla effektiva inrikespolitiska strukturer som inbegriper en stabil makroekonomisk politik, en icke-diskriminerande behandling av företag, lämpliga regleringar och en vederhäftig tillsyn, ett opartiskt domstols- och polisväsende samt en effektiv och omutlig offentlig förvaltning. Regeringarna kan också hjälpa till genom att upprätthålla och främja standarder och riktlinjer till stöd för en hållbar utveckling och genom att fortlopande ägna

sig åt reformarbete för att säkerställa att den offentliga sektorn är effektiv och ändamålsenlig. Regeringar som ansluter sig till *riktlinjerna* vill se ständiga förbättringar både nationellt och internationellt så att välfärden och levnadsstandarden blir bättre för alla människor.

I. Begrepp och principer

1. *Riktlinjerna* är regeringars gemensamma rekommendationer till multinationella företag. De innehåller principer och standarder för god praxis som är förenlig med tillämpliga lagar och internationellt erkända standarder. Företagens efterlevnad av *riktlinjerna* är frivillig och kan inte göras gällande rättsligt. Vissa av de frågor som tas upp i *riktlinjerna* kan emellertid vara reglerade i nationell lagstiftning eller enligt internationella åtaganden.
2. Företagens främsta skyldighet är att följa inhemska lagar. *Riktlinjerna* ersätter inte och ska inte anses åsidosätta inhemska lagar och andra författningar. *Riktlinjerna* går i många fall utöver lagstiftningen och ska inte och är inte avsedda att försätta ett företag i en situation där det står inför motstridiga krav. I länder där inhemska lagar och andra författningar är oförenliga med principer och standarder i *riktlinjerna* ska företagen emellertid sträva efter att efterleva dessa principer och standarder i största möjliga utsträckning utan att den inhemska lagstiftningen överträds.
3. Eftersom de multinationella företagens verksamhet finns i hela världen bör det internationella samarbetet inom detta område omfatta alla länder. Regeringar som har anslutit sig till *riktlinjerna* uppmanar de företag som är verksamma inom sina respektive territorier att följa *riktlinjerna* var de än bedriver sin verksamhet och samtidigt ta hänsyn till respektive värdlands särskilda förhållanden.
4. Det behövs ingen exakt definition av multinationella företag för att uppnå syftet med *riktlinjerna*. Dessa företag är verksamma inom ekonomins alla sektorer. Det rör sig i regel om företag eller andra verksamheter som är etablerade i mer än ett land och som är sammankopplade på ett sådant sätt att de kan samordna sin verksamhet på olika sätt. En eller flera av dessa verksamheter kan utöva ett betydande inflytande över övriga och självständighetsnivån inom företaget kan variera stort från ett multinationellt företag till ett annat. Ägandet kan vara privat, statligt eller blandat. *Riktlinjerna* vänder sig till samtliga verksamheter inom det multinationella företaget (moderbolag och/eller lokala delar av verksamheten). I enlighet med den faktiska ansvarsfördelningen dem emellan förväntas de olika verksamheterna att samarbeta med och bistå varandra för att underlätta efterlevnaden av *riktlinjerna*.
5. *Riktlinjerna* är inte avsedda att göra skillnad i behandlingen av multinationella företag och inhemska företag, utan åskådliggör god praxis för alla. Samma förväntningar ställs alltså på multinationella företag som på inhemska företag när det gäller hur de bör bedriva sin verksamhet där *riktlinjerna* är tillämpliga på båda.
6. Regeringarna vill uppmanar till en så stor efterlevnad av *riktlinjerna* som möjligt. Små och medelstora företag har sannolikt inte samma möjligheter som större företag, men regeringarna som har anslutit sig till *riktlinjerna* vill ändå uppmanar dem att följa *riktlinjernas* rekommendationer i största möjliga utsträckning.
7. Regeringarna som har anslutit sig till *riktlinjerna* ska inte använda dem i protektionistiskt syfte eller på något annat sätt som innebär att den komparativa fördelen i något land där multinationella företag investerar kan ifrågasättas.

8. Regeringar har rätt att fastställa villkoren för multinationella företags verksamhet inom sin jurisdiktion, med förbehåll för internationell rätt. Verksamhet i ett multinationellt företag som bedrivs i olika länder omfattas av lagarna i dessa länder. Om anslutna länders och tredje lands krav på multinationella företag är motstridiga uppmuntras de berörda regeringarna att samarbeta med föresatsen att lösa de problem som kan uppstå.
9. De regeringar som har anslutit sig till *riktlinjerna* gör det i medvetenhet om att de är skyldiga att behandla företag likvärdigt och förväntas fullgöra sina skyldigheter enligt internationell rätt och enligt de avtal som ingåtts.
10. Företagen och regeringarna i värdländerna uppmuntras använda tillämpliga internationella tvistlösningsmekanismer, inbegripet skiljeförfarande, för att lösa eventuella rättsliga problem som kan uppkomma.
11. De regeringar som har anslutit sig till *riktlinjerna* ska tillämpa dem och uppmuntra till att de används. De ska inrätta nationella kontaktpunkter som främjar *riktlinjerna* och fungerar som ett diskussionsforum i alla frågor som rör *riktlinjerna*. De anslutna regeringarna ska också delta i tillämpliga gransknings- och samrådsförfaranden för att behandla frågor som rör tolkningen av *riktlinjerna* i en föränderlig värld.

II. Allmän policy

Företagen bör rätta sig efter den etablerade policyn i de länder där de bedriver sin verksamhet och ta hänsyn till andra intressenters synpunkter. Det gäller framför allt inom följande områden.

A. Företagen bör

1. bidra till ekonomiska, miljömässiga och sociala framsteg i syfte att uppnå en hållbar utveckling,
2. respektera de internationellt erkända mänskliga rättigheterna som tillkommer de personer som berörs av verksamheten,
3. uppmuntra till lokal kunskapsuppbyggnad genom ett nära samarbete med lokalsamhället, inbegripet verksamheter som de har affärsintressen i, och utveckla företagets verksamhet på inhemska och utländska marknader med hjälp av sunda affärsmetoder,
4. stimulera en uppbyggnad av humankapital, särskilt genom att skapa arbetstillfällen och erbjuda arbetstagarna utbildningsmöjligheter,
5. avstå från att försöka hitta eller godta undantag som inte medges i de lagar och andra regelverk som avser mänskliga rättigheter, miljö, hälsa, säkerhet, arbete, beskattning, ekonomiska stimulansåtgärder eller andra frågor,
6. stödja och upprätthålla principer för god bolagsstyrning och utveckla och tillämpa god praxis i styrningen av hela koncernen,
7. utveckla och tillämpa en effektiv självreglerande praxis och ett hanteringssystem som gynnar en relation präglad av förtroende och ömsesidig tillit mellan företagen och de samhällen där de är verksamma,

8. öka de anställdas kunskap om och efterlevnad av företagspolicyn genom lämplig spridning av policyn samt genom utbildningsprogram,
 9. avstå från diskriminerande eller disciplinära åtgärder gentemot anställda som med *ärligt uppsåt* meddelar ledningen, eller behörig myndighet, om praxis som strider mot lagen, *riktlinjerna* eller företagets policy,
 10. genomföra riskbaserad due diligence, till exempel genom att införa due diligence i sina riskhanteringssystem för att identifiera, förhindra och begränsa faktisk och potentiellt negativ påverkan på det sätt som beskrivs i punkterna 11 och 12 och svara för hur denna påverkan hanteras. Vilken typ av due diligence och dess omfattning beror på omständigheterna i den specifika situationen,
 11. undvika att orsaka eller bidra till negativ påverkan i frågor som omfattas av *riktlinjerna* genom sin egen verksamhet och hantera denna när den uppstår,
 12. försöka förhindra eller begränsa en negativ påverkan när de inte har bidragit till den, när den trots det är direkt kopplad till företagets verksamhet, produkter eller tjänster genom en affärsförbindelse. Avsikten är inte att lägga över ansvaret från den verksamhet som orsakar den negativa påverkan på företaget som den har en affärsförbindelse med,
 13. hantera en negativ påverkan när det gäller frågor som omfattas av *riktlinjerna* och då det är praktiskt möjligt uppmuntra affärspartner, inbegripet leverantörer och underleverantörer, att tillämpa principer för ett ansvarsfullt företagande i överensstämmelse med *riktlinjerna*,
 14. inleda förbindelser med berörda intressenter så att de får en möjlighet att komma med synpunkter som sedan vägs in vid planering och beslutsfattande när det gäller projekt eller annan verksamhet som väsentligt skulle kunna påverka lokalsamhällen och
 15. avstå från otillbörlig inblandning i lokal politisk verksamhet.
- B. Företagen uppmuntras att:
1. i lämpliga forum och beroende på omständigheterna stödja gemensamma satsningar på att främja friheten på nätet genom att respektera yttrande-, mötes- och föreningsfriheten online och
 2. när det är lämpligt delta i eller stödja privata initiativ eller flerpartsinitiativ och social dialog beträffande en ansvarsfull hantering i leverantörskedjan och samtidigt ta vederbörlig hänsyn till de sociala och ekonomiska konsekvenserna för utvecklingsländerna och till internationellt erkända standarder.

Kommentarer till Allmän policy

1. Kapitlet Allmän policy i *riktlinjerna* är det första kapitlet som innehåller specifika rekommendationer till företagen. Det är följaktligen extra viktigt eftersom det anger tonen och etablerar gemensamma grundläggande principer för de specifika rekommendationerna i efterföljande kapitel.
2. Företagen uppmuntras att samarbeta med regeringarna när policy och lagar ska utvecklas och tillämpas. Denna process kan berikas genom att synpunkter från andra intressenter i samhället tas med i beräkningen, vilket omfattar såväl lokalsamhället som verksamheter som de har affärsintressen i. Det är även viktigt att påpeka att regeringarnas förehavanden med företagen bör vara transparenta och att de bör samråda med näringslivet i samma frågor. Vid utarbetandet av en policy (av vilka *riktlinjerna* utgör en del)

som innehåller såväl frivilliga som obligatoriska åtaganden för företagen bör de betraktas som regeringarnas samarbetspartner.

3. Det bör inte finnas någon motsättning mellan de multinationella företagens verksamhet och hållbar utveckling, och *riktlinjerna* är avsedda att vara ett hjälpmedel i detta avseende. Nyckeln till att uppnå målet om hållbar utveckling är ekonomiska framsteg i förening med sociala och miljömässiga framsteg.(1)

4. De allmänna rekommendationerna om mänskliga rättigheter diskuteras närmare i kapitel IV, punkt A2.

5. *Riktlinjerna* sätter även värde på och uppmuntrar det bidrag som multinationella företag kan ge när det gäller den lokala kunskapsuppbyggnaden genom sin verksamhet i lokalsamhällen. Rekommendationen om skapandet av humankapital är på samma sätt ett uttryckligt och framåtblickande erkännande av att de multinationella företagen kan bidra till arbetstagarnas individuella utveckling och omfattar inte enbart själva anlitandet, utan även utbildning och annan utveckling. I skapandet av humankapital ingår även principen om icke-diskriminering vid anställning samt rutiner för befordran, livslångt lärande och annan utbildning på arbetsplatsen.

6. *Riktlinjerna* rekommenderar att företagen generellt undviker att försöka hitta undantag som de lagar och andra regelverk som avser mänskliga rättigheter, miljö, hälsa, säkerhet, arbete, beskattning och ekonomiska stimulansåtgärder bland andra frågor inte medger, utan att inkräkta på företagets rätt att leta efter varianter i lagarna och andra regelverk. Orden "eller godta" åskådliggör även statens roll när det gäller att erbjuda dessa undantag. Den här typen av bestämmelse har traditionellt avsett regeringarna, men är även av direkt betydelse för de multinationella företagen. Det är emellertid viktigt att påpeka att vissa undantag från lagar och annan policy kan ske i överensstämmelse med dessa lagar av rättmätiga skäl. I kapitlen om miljö och konkurrens finns det exempel på detta.

7. *Riktlinjerna* rekommenderar att företagen tillämpar en god praxis i sin bolagsstyrning med utgångspunkt i OECD:s principer för bolagsstyrning. Principerna uppmanar företagen att skydda och underlätta för aktieägarnas utövande av sina rättigheter och att behandla alla aktieägare lika. Företagen bör erkänna aktieägarnas rättigheter såsom de är fastställda i lag eller genom gemensamma överenskommelser och samarbeta aktivt med aktieägarna när det gäller ekonomiskt sunda företags möjlighet att skapa välstånd, arbetstillfällen och hållbarhet.

8. Principerna uppmuntrar styrelsen i moderbolaget att se till att företaget styrs strategiskt, att ledningen kontrolleras effektivt och att den ansvarar inför företaget och aktieägarna samtidigt som aktieägarnas intressen tillvaratas. I detta ansvarsåtagande ingår att styrelsen ska säkerställa integriteten i företagets redovisningssystem och finansiella rapporteringssystem, inbegripet oberoende revision, tillbörliga kontrollsystem, särskilt riskhantering och finansiell och operativ kontroll, och efterlevnad av lagstiftningen och relevanta standarder.

9. Principerna riktar sig till hela företagsgrupper, men styrelsen i dotterbolagen kan även ha skyldigheter enligt lagstiftningen i den jurisdiktion där bolaget är registrerat. Efterlevnads- och kontrollsystemen bör då det är möjligt omfatta även dessa dotterbolag. Styrelsens kontroll av styrningen omfattar även fortlöpande granskning av interna strukturer för att säkerställa tydliga gränser för ledningens ansvar i hela koncernen.

10. Statligt ägda multinationella företag omfattas av samma rekommendationer som privatägda företag, men när en stat är ägaren är allmänintresset ofta betydligt större. OECD:s riktlinjer för

bolagsstyrning i statligt ägda företag är en användbar och specialanpassad vägledning för dessa företag. Rekommendationerna som den innehåller kan väsentligt förbättra styrningen.

11. Det huvudsakliga ansvaret för att förbättra det rättsliga och institutionella regelverket vilar på regeringarna. En bra bolagsstyrning kan emellertid innebära goda affärsmöjligheter för företagen.

12. Ett ökande antal icke-statliga självreglerande instrument och åtgärder behandlar aspekter av företagens uppförande och relationerna mellan företag och samhället. En intressant utveckling på detta område pågår i finanssektorn. Företagen är medvetna om att verksamheten ofta har sociala och miljömässiga effekter. Företag som är måna om att uppnå dessa mål tillämpar en självreglerande praxis och ett system för att hantera dessa är en illustration av detta. Företagen bidrar därmed till hållbar utveckling. Att utveckla en sådan praxis kan i sin tur leda till konstruktiva relationer mellan företagen och de samhällen där de verkar.

13. De anställdas kunskap om företagets policy främjas av naturliga skäl i ett företag med en effektiv självreglerande praxis. Ett starkt skydd för personer som med ärligt uppsåt slår larm om oegentligheter rekommenderas också, inbegripet skydd för anställda som i brist på avhjälpande åtgärder i rätt tid eller som riskerar att drabbas av repressalier rapporterar till behöriga myndigheter om en praxis som strider mot lagen. Ett sådant skydd är särskilt viktigt vid misstanke om mut- och miljöbrott, men även när det gäller andra rekommendationer i *riktlinjerna*.

14. Med due diligence avses i dessa *riktlinjer* den process som företag genomgår för att identifiera, förhindra, begränsa och ansvara för hur de hanterar faktisk och potentiellt negativ påverkan som en del i beslutsfattandet och riskhanteringssystemet inom företaget. Due diligence kan ingå i de bredare riskhanteringssystemen, förutsatt att den sträcker sig längre än till att bara identifiera och hantera materiella risker för själva företaget och inbegriper riskerna för negativ påverkan i de frågor som omfattas av *riktlinjerna*. Potentiellt negativ påverkan hanteras genom förhindrande eller begränsning, medan faktisk påverkan hanteras genom rättelse. *Riktlinjerna* berör den negativa påverkan som företagen antingen har orsakat eller bidragit till eller som är direkt kopplad till företagets verksamhet, produkter eller tjänster genom en affärsförbindelse på det sätt som beskrivs i A.11 och A.12. Due diligence kan hjälpa företagen att undvika denna negativa påverkan. I denna rekommendation ska "bidra till en negativ påverkan" tolkas som ett väsentligt bidrag, vilket innebär någonting som orsakar, underlättar eller uppmuntrar en annan verksamhet till att orsaka en negativ påverkan och omfattar inte mindre eller ringa bidrag. Med "affärsförbindelse" avses relationer med affärspartner, verksamheter i leverantörskedjan och alla andra icke-statliga eller statliga verksamheter som är direkt kopplade till företaget, produkterna eller tjänsterna. Rekommendationen i A.10 är tillämplig på de frågor som omfattas av *riktlinjerna* och som avser negativ påverkan. Den är inte tillämplig på kapitlen om vetenskap och teknik, konkurrens och beskattning.

15. Vilken typ av due diligence och dess omfattning, till exempel vilka särskilda åtgärder som bör vidtas i en viss situation, beror på faktorer såsom storleken på företaget, i vilket sammanhang det verkar, de särskilda rekommendationerna i *riktlinjerna* och hur allvarlig den negativa påverkan är. Särskilda rekommendationer beträffande due diligence och mänskliga rättigheter finns i kapitel IV.

16. Företag som har ett stort antal leverantörer uppmuntras att identifiera gemensamma områden där risken för negativ påverkan är störst och, utifrån denna riskbedömning, prioritera leverantörer för due diligence.

17. Rekommendationen att undvika att orsaka eller bidra till negativ påverkan i frågor som omfattas av *riktlinjerna* gäller såväl den egna verksamheten som verksamheten i leverantörskedjan. Relationer i leverantörskedjan finns i en mängd olika former, till exempel franchising, licensiering och

underleverantörer. Verksamheter i leverantörskedjan är ofta själva multinationella företag och omfattas följaktligen av *riktlinjerna* om de verkar i eller från de länder som har anslutit sig till deklARATIONEN.

18. Om företaget kommer fram till att det löper risk att orsaka en negativ påverkan i leverantörskedjan bör det vidta nödvändiga åtgärder för att upphöra med verksamheten som orsakar denna eller förhindra den.

19. Om företaget kommer fram till att det löper risk att bidra till en negativ påverkan bör det vidta nödvändiga åtgärder för att upphöra med verksamheten som bidrar till denna eller förhindra den och använda sitt inflytande till att begränsa den negativa påverkan i största möjliga utsträckning. Det anses föreligga ett inflytande om företaget har möjlighet att åstadkomma en förändring av hur verksamheten som orsakar skadan agerar.

20. Ett företag som vill leva upp till förväntningarna i A.12 använder, antingen självt eller i samarbete med andra verksamheter, sitt inflytande till att påverka den verksamhet som orsakar den negativa påverkan för att förhindra eller begränsa den.

21. *Riktlinjerna* erkänner att det finns vissa praktiska begränsningar när det gäller företagens möjlighet att åstadkomma en förändring av leverantörernas uppförande. Dessa avser produkttegenskaper, antalet leverantörer, leverantörskedjans struktur och komplexitet, ställningen på marknaden i förhållande till leverantörerna eller andra verksamheter i leverantörskedjan. Företagen kan emellertid även påverka leverantörer genom olika avtalsförhållanden, till exempel managementkontrakt, förhandsutvalskrav för potentiella leverantörer, avtal om rösträttsöverföring och licens- och franchiseavtal. Andra faktorer som är betydelsefulla för att avgöra hur de identifierade riskerna ska bemötas på bästa sätt är hur allvarlig den negativa påverkan är, hur sannolikt det är att den inträffar och hur viktig leverantören är för företaget.

22. Ett lämpligt bemötande när det gäller affärsförbindelsen kan vara att behålla relationen med en leverantör under hela riskbegränsningsinsatsen, att tillfälligt upphöra med relationen medan riskbegränsningen pågår eller i sista hand att bryta fullständigt med leverantören antingen efter misslyckade försök att begränsa den negativa påverkan eller då företaget anser att en begränsning inte är möjlig eller på grund av den negativa påverkans allvarlighetsgrad. Företaget bör även ta hänsyn till potentiell social och ekonomisk negativ påverkan som beslutet att bryta med leverantören medför.

23. Företagen kan även inleda förbindelser med leverantörer och andra verksamheter i leverantörskedjan för att förbättra situationen i samarbete med andra intressenter, till exempel genom personalutbildning och annan form av kunskapsuppbyggnad samt genom att bistå dem med stöd vid införandet av principerna för ett ansvarsfullt företagande i överensstämmelse med *riktlinjerna* i den egna verksamheten. När leverantörerna har flera olika kunder och är potentiellt utsatta för motstridiga krav från olika köpare uppmuntras företagen, utan att begränsa konkurrensen, att delta i branschsamarbeten med andra företag som de delar leverantörer med för att samordna policyn och riskhanteringsstrategierna för leverantörskedjan, inbegripet genom informationsutbyte.

24. Företagen uppmuntras även att delta i privata initiativ och flerpartsinitiativ och föra en dialog om hur hanteringen i leverantörskedjan sker ansvarsfullt, till exempel dem som ingår i den proaktiva agendan enligt OECD-rådets beslut om OECD:s riktlinjer för multinationella företag och den bifogade vägledningen.

25. Intressenternas delaktighet inbegriper interaktiva processer med berörda intressenter genom till exempel möten, utfrågningar och samråd. En effektiv delaktighet utmärks av en tvåvägskommunikation och är beroende av deltagarnas goda vilja. Denna delaktighet kan vara särskilt användbar vid planering och

beslutsfattande i frågor som gäller projekt och andra aktiviteter som innefattar till exempel en omfattande användning av mark eller vatten, vilket väsentligt skulle kunna påverka lokalsamhällen.

26. Punkt B.1 behandlar en viktig framväxande fråga. Den skapar inte nya standarder eller förutsätter att nya standarder utvecklas. I punkten medges att företag har intressen som kommer att påverkas och att deras medverkan tillsammans med andra intressenter i diskussioner om de berörda frågorna kan leda till en bättre förståelse för dessa och att de kan bidra på ett positivt sätt. Här medges att frågorna kan ha ett antal dimensioner och att samarbete bör ske i lämpliga forum. Detta innebär inte att den inställning som regeringar har inom området för e-handel i Världshandelsorganisationen (WTO) ifrågasätts. Andra viktiga officiella policyintressen som kan avse internetanvändningen måste också beaktas.² Slutligen är den inte avsedd att skapa motstridiga krav för företag, vilket för övrigt gäller alla rekommendationer i *riktlinjerna*. Detta behandlas mer i detalj i punkterna 2 och 8 i kapitlet Begrepp och principer i *riktlinjerna*.

27. Det är viktigt att framhålla att självreglering och andra liknande initiativ, till exempel *riktlinjerna*, inte får begränsa konkurrensen i strid med lagen och ska inte heller betraktas som en ersättning för regeringars gällande lagar och andra författningar. Multinationella företag förväntas undvika potentiellt snedvridande effekter när de utvecklar koder och självreglerande praxis.

III. Informationshantering

1. Företagen bör se till att korrekt information om alla väsentliga frågor som rör verksamheten, organisationen, den finansiella situationen, resultatet, ägarförhållandet och styrningen offentliggörs i rätt tid. Informationen bör offentliggöras för företaget som helhet och per affärsområde eller geografiskt område när det är lämpligt. Policyn för informationshantering bör anpassas efter företagets karaktär, storlek och geografiska läge med vederbörlig hänsyn till kostnader, affärssekretess och andra konkurrensfrågor.
2. Företagens policy för informationshantering bör omfatta, men inte begränsas till, väsentlig information om
 - a) företagets finansiella resultat och rörelseresultat,
 - b) affärsmålen,
 - c) betydande aktieposter och rösträtt, inbegripet en företagsgrupps organisation och inbördes relation samt kontrollmekanismer,
 - d) arvodespolicy för styrelsemedlemmar och företagsledarna och information om styrelsemedlemmarna, till exempel kvalifikationer, urvalsprocessen, styrelseuppdrag i andra företag och om alla styrelsemedlemmar betraktas som oberoende av styrelsen,
 - e) transaktioner med andra parter i intressegemenskapen,
 - f) förutsebara riskfaktorer,
 - g) frågor avseende de anställda och andra intressenter,

² Vissa länder har hänvisat till 2005 års Tunisagenda för informationssamhället i detta avseende.

- h) strukturer och policy för styrning, särskilt innehållet i koden eller policyn för bolagsstyrning och dess genomförandeprocess.
3. Företagen uppmuntras att offentliggöra ytterligare information som kan innehålla
- a) en redogörelse av företagets värdegrund eller etiska riktlinjer avsedda för offentliggörande samt, beroende på dess relevans för företagets verksamhet, information om företagets policy i frågor som omfattas av *riktlinjerna*,
 - b) policy och andra uppförandekoder som företaget har anslutit sig till, datum för när de antogs och vilka länder och verksamheter som omfattas av dessa,
 - c) hur de lever upp till dessa redogörelser och koder,
 - d) information om internrevision, riskhantering och rutiner för lagefterlevnad,
 - e) information om förhållanden till anställda och andra intressenter.
4. Företagen bör tillämpa redovisningsstandarder av hög kvalitet och offentliggöra såväl finansiell som icke-finansiell information, samt i förekommande fall redogöra för miljöpåverkan och sociala frågor. De rutiner som används för att sammanställa och publicera informationen bör redovisas. En årlig revision bör utföras av en oberoende, behörig och kvalificerad revisor för att styrelsen och aktieägarna ska få en extern och objektiv försäkran om att årsredovisningen ger en rättvisande bild av företagets finansiella ställning och resultat i alla väsentliga hänseenden.

Kommentar till Informationshantering

28. Syftet med detta kapitel är att uppmuntra till en bättre förståelse för verksamheten i multinationella företag. Det är viktigt med tydlig och fullständig information om företagen för en mängd olika intressenter, bland annat aktieägare och den finansiella sektorn och andra grupper som de anställda, lokalsamhällen, särskilda intressegrupper, regeringar och samhället i stort. För att förbättra allmänhetens förståelse för företagen och deras samspel med samhället och miljön bör företagen vara transparenta i sin verksamhet och lyhörda för allmänhetens allt mer sofistikerade krav på information.

29. Den information som tas upp i detta kapitel är inriktad på informationshantering inom två områden. Den första samlingen rekommendationer om informationshantering är identisk med rekommendationerna i OECD:s principer för bolagsstyrning. Kommentarer till dessa ger ytterligare vägledning, och rekommendationerna i *riktlinjerna* ska tolkas i analogi med dem. Den första samlingen rekommendationer om informationshantering kan kompletteras av en andra samling rekommendationer om offentliggörande av information, som företagen uppmuntras att följa. Dessa rekommendationer riktar sig i huvudsak till noterade företag. Beroende på företagets karaktär, storlek och geografiska läge kan de även användas som ett verktyg för att förbättra bolagsstyrningen i företag som inte är noterade, till exempel privatägda eller statligt ägda företag.

30. Rekommendationerna om informationshantering ska inte medföra några orimliga administrativa krav eller extrakostnader för företagen. Företagen förväntas inte heller offentliggöra information som kan äventyra dess ställning ur konkurrenshänseende såvida offentliggörandet inte är nödvändigt för att investeraren ska få fullständig information inför ett investeringsbeslut och undvika att bli vilseledd. För att avgöra vilken information som ska offentliggöras som ett minimum utgår *riktlinjerna* från konceptet väsentlig betydelse. Information av väsentlig betydelse kan definieras som information som om den inte lämnas ut eller är felaktig skulle kunna påverka informationsanvändarnas ekonomiska beslut.

31. *Riktlinjerna* framhåller även att informationen i allmänhet ska utarbetas och offentliggöras i enlighet med vedertagna normer för redovisning och finansiellt och icke-finansiellt offentliggörande. Investerares möjlighet att undersöka företaget förbättras på så sätt avsevärt, eftersom redovisningen blir mer tillförlitlig och lättare att jämföra. Insynen i resultatet blir också bättre. Den årliga oberoende revisionen som rekommenderas i *riktlinjerna* ska bidra till en förbättrad kontroll och efterlevnad.

32. Informationshanteringen är inriktad på två områden. Den första samlingen rekommendationer om informationshantering uppmanar till korrekt information i rätt tid om alla frågor av väsentlig betydelse för företaget, inbegripet den finansiella situationen, resultatet, ägarförhållandet och styrningen. Företagen förväntas även offentliggöra tillräckligt med information om styrelsemedlemmarnas och företagsledarnas arvoden (antingen var för sig eller sammanslaget) för investerare så att de kan göra en korrekt bedömning av kostnaden och nyttan i ersättningsystemen och incitamentsprogrammets relation till resultatet, till exempel genom aktieoptioner. Transaktioner med andra parter i intressegemenskapen och väsentliga riskfaktorer är annan information som är relevant och som bör offentliggöras, men även frågor av väsentlig betydelse avseende de anställda och andra intressenter.

33. *Riktlinjerna* uppmanar även till en andra samling praxis beträffande offentliggörande eller kommunikation av information inom områden där rapporteringsnormerna fortfarande håller på att utvecklas, till exempel redovisning av sociala förhållanden, miljöpåverkan och risker. Detta gäller framför allt utsläpp av växthusgaser, där bevakningen har utökats till att omfatta direkta och indirekta utsläpp, aktuella och framtida utsläpp, företagets utsläpp och produktutsläpp. Biologisk mångfald är ett annat exempel. Många företag tillhandahåller information om annat än ekonomiskt resultat och betraktar offentliggörandet av sådan information som ett sätt att visa att de tillämpar en praxis som är socialt accepterad. I vissa fall kan denna typ av offentliggörande av information – eller kommunikation med allmänheten och med andra parter som direkt berörs av företagets verksamhet – avse verksamheter som inte ingår i företagets ekonomiska redovisning. Det kan till exempel även avse information om underleverantörers och leverantörers verksamhet eller verksamheten i samriskföretag. Det är särskilt lämpligt att övervaka överföringen av miljökadlig verksamhet till samarbetspartner.

34. Många företag har infört åtgärder som syftar till att hjälpa dem att efterleva lagar och uppförandenormer och att förbättra transparensen i verksamheten. Ett växande antal företag har upprättat frivilliga uppförandekoder, som är ett uttryck för åtaganden av etisk karaktär såsom miljö, mänskliga rättigheter, arbetsvillkor, konsumentskydd och beskattning. Specialiserade hanteringssystem har utvecklats eller håller på att utvecklas och fortsätter att tas fram i syfte att hjälpa dem att leva upp till dessa åtaganden. Dessa inbegriper informationssystem, driftsrutiner och utbildningskrav. Företagen samarbetar med frivilligorganisationer och mellanstatliga organisationer i utvecklingen av rapporteringsstandarder som förbättrar företagets möjlighet att kommunicera verksamhetens inverkan på hållbar utveckling (till exempel Global Reporting Initiative).

35. Företagen uppmanas till att göra sin publicerade information lättåtkomlig och bör för att uppnå detta ta hjälp av informationsteknik. Information som görs tillgänglig för användare på hemmamarknader bör även vara tillgänglig för alla intresserade användare. Företagen kan vidta särskilda åtgärder för att göra informationen tillgänglig för personer som inte har tillgång till tryckta medier (till exempel i fattigare samhällen som direkt berörs av företagets verksamhet).

IV. Mänskliga rättigheter

Stater har en skyldighet att skydda de mänskliga rättigheterna. Företagen bör inom ramen för internationellt erkända mänskliga rättigheter, världändernas åtaganden enligt de internationella mänskliga rättigheterna och gällande inhemska lagar och andra författningar sträva efter följande.

1. Att respektera de mänskliga rättigheterna, vilket innebär att de bör undvika att kränka andras mänskliga rättigheter och åtgärda en negativ påverkan som de kan vara inblandade i.

Företagen bör i sin egen verksamhet undvika att orsaka eller bidra till en negativ påverkan på de mänskliga rättigheterna och åtgärda detta för det fall en sådan uppstår.

2. Att försöka hitta metoder för att förhindra eller begränsa en negativ påverkan på de mänskliga rättigheterna som står i direkt samband med företagets affärsverksamhet, produkter eller tjänster genom en affärsförbindelse, även om de inte själva bidrar till denna negativa påverkan.
3. Att åta sig att respektera de mänskliga rättigheterna.
4. Att genomföra due diligence med utgångspunkt i de mänskliga rättigheterna utifrån verksamhetens storlek, karaktär och sammanhang och med utgångspunkt i hur stor risken för kränkningar är.
5. Att vidta rättelse eller samarbeta genom legitima processer vid kränkningar av de mänskliga rättigheterna om de har kommit fram till att de har orsakat eller bidragit till dessa kränkningar.

Kommentarer till Mänskliga rättigheter

36. Detta kapitel inleds med en fras som anger ramen för de särskilda rekommendationer som avser företagets respekt för de mänskliga rättigheterna. Den anknyter till ledorden "skydda, respektera och åtgärda" i Förenta nationernas ramverk för företag och mänskliga rättigheter och följer principerna för hur de bör tillämpas.

37. I inledningsfrasen och det första stycket anges att stater har en skyldighet att skydda de mänskliga rättigheterna och att företag, oavsett storlek, bransch, affärsmiljö, ägarförhållande och organisation, bör respektera de mänskliga rättigheterna var de än bedriver sin verksamhet. Respekten för de mänskliga rättigheterna är en global norm för hur företagen förväntas uppföra sig oberoende av staternas förmåga och/eller vilja att uppfylla sina skyldigheter när det gäller att skydda de mänskliga rättigheterna och innebär inte att företagen på något sätt frångår dessa skyldigheter.

38. En stats underlåtenhet att följa gällande inhemska lagstiftning eller att uppfylla skyldigheter när det gäller att skydda de internationella mänskliga rättigheterna eller det faktum att den kan handla i strid med sådana lagar eller internationella skyldigheter innebär inte att förväntningarna på att företagen ska respektera de mänskliga rättigheterna blir mindre. I länder där inhemska lagar och andra författningar står i strid med internationellt erkända mänskliga rättigheter bör företagen sträva efter att efterleva dessa i största möjliga utsträckning utan att den inhemska lagen överträds, i överensstämmelse med punkt 2 i kapitlet Begrepp och principer.

39. Under alla omständigheter och oberoende av i vilket land och i vilken miljö företagen verkar ska de internationellt erkända mänskliga rättigheterna som kommer till uttryck i International Bill of Human Rights respekteras. I den ingår den allmänna förklaringen om de mänskliga rättigheterna och de viktigaste instrumenten genom vilka den har kodifierats: den internationella konventionen om medborgerliga och politiska rättigheter och den internationella konventionen om ekonomiska, sociala och kulturella

rättigheter. Även de grundläggande rättigheterna enligt Internationella arbetsorganisationens 1998 års deklARATION om grundläggande principer och rättigheter i arbetslivet bör under alla omständigheter respekteras.

40. Företagen kan ha en påverkan på i stort sett alla internationellt erkända mänskliga rättigheter. I praktiken kan somliga mänskliga rättigheter löpa en större risk än andra i vissa branscher eller miljöer och dessa bör då ägnas större uppmärksamhet. Situationer kan emellertid förändras, så alla rättigheter bör bevakas fortlöpande. Beroende på omständigheterna kan företagen behöva överväga ytterligare normer. Företagen bör till exempel ägna särskild uppmärksamhet åt personer som tillhör en viss grupp eller befolkning så att de inte riskerar att kränka deras mänskliga rättigheter. Förenta nationernas instrument har i detta avseende utvecklats ytterligare och avser särskilt rättigheter för ursprungsbefolkningar, personer som tillhör en nationell eller etnisk, religiös och språklig minoritet, kvinnor, barn, personer med funktionsnedsättning och migrerande arbetare och deras familjer. Vidare bör företagen i situationer av väpnad konflikt respektera normerna enligt den internationella humanitära rätten, som kan hjälpa företagen så att de inte riskerar att orsaka eller bidra till kränkningar när de verkar i sådana svåra miljöer.

41. I punkt 1 avser åtgärda faktisk och potentiellt negativ påverkan på de mänskliga rättigheterna att vidta lämpliga åtgärder för att identifiera, då det är möjligt förhindra och begränsa en potentiellt negativ påverkan på de mänskliga rättigheterna, avhjälpa faktisk påverkan och svara för hur den negativa påverkan på de mänskliga rättigheterna åtgärdas. Ordet "kränka" avser negativa påverkan som ett företag kan ha på individers mänskliga rättigheter.

42. I punkt 2 rekommenderas att företagen undviker att orsaka eller bidra till negativ påverkan på mänskliga rättigheter genom sin egen verksamhet och åtgärda sådan påverkan när den uppstår. Med "aktiviteter" avses både handlingar och underlåtenhet. När ett företag orsakar eller kan orsaka en negativ påverkan på mänskliga rättigheter bör företaget vidta nödvändiga åtgärder för att upphöra med eller förhindra denna. När ett företag bidrar eller kan bidra till en sådan påverkan ska det vidta nödvändiga åtgärder för att upphöra med eller förhindra dess bidrag och använda sitt inflytande till att begränsa ytterligare påverkan i största möjliga utsträckning. Det anses föreligga ett inflytande om företaget har möjlighet att åstadkomma en förändring i uppförande hos den verksamhet som orsakar den negativa påverkan på de mänskliga rättigheterna.

43. I punkt 3 behandlas mer invecklade situationer där ett företag inte har bidragit till en negativ påverkan på de mänskliga rättigheterna, men då denna trots det är direkt kopplad till dess verksamhet, produkter eller tjänster genom dess affärsförbindelse med en verksamhet. Avsikten med punkt 3 är inte att ansvaret ska läggas över från den verksamhet som orsakar den negativa påverkan på företaget som den har en affärsförbindelse med. Ett företag som vill leva upp till förväntningarna i punkt 3 använder, antingen på egen hand eller i samarbete med andra verksamheter, sitt inflytande för att påverka den verksamhet som orsakar den negativa påverkan för att förhindra eller begränsa denna. Med "affärsförbindelse" avses relationer med affärspartner, verksamheter i leverantörskedjan och alla andra icke-statliga eller statliga verksamheter som är direkt kopplade till verksamheten, produkterna eller tjänsterna. Bland de faktorer som kan komma i fråga vid bedömning av lämplig åtgärd i sådana situationer är företagets inflytande över berörd verksamhet, hur viktig relationen är för företaget, allvarlighetsgraden och om relationens upphörande med verksamheten i sig skulle få negativ påverkan på mänskliga rättigheter.

44. I punkt 4 rekommenderas att företagen uttrycker sitt åtagande att respektera de mänskliga rättigheterna i en policy som: i) är godkänd på den högsta nivån i företaget, ii) bygger på relevant intern och/eller extern expertis, iii) fastställer företagets förväntningar på personal, affärsförbindelser och andra parter som är direkt kopplade till företagets verksamhet, produkter eller tjänster när det gäller de mänskliga rättigheterna, iv) är allmänt tillgänglig och har kommunicerats internt och externt till all personal, alla

affärsförbindelser och andra relevanta parter, v) avspeglas i företagets förehavanden så att den kan förankras i hela företaget.

45. I punkt 5 rekommenderas att företagen genomför due diligence som är specifik för de mänskliga rättigheterna. Processen innefattar att bedöma faktisk och potentiell påverkan på de mänskliga rättigheterna, införliva och agera utifrån dessa iakttagelser, följa upp resultatet och kommunicera vilka åtgärder som ska vidtas för att hantera detta. Due diligence som är specifik för de mänskliga rättigheterna kan ingå i de bredare riskhanteringssystemen, förutsatt att den sträcker sig längre än till att bara identifiera och hantera materiella risker för själva företaget och inbegriper riskerna för rättighetsinnehavarna. Detta bör göras fortlöpande eftersom riskerna förändras med tiden i takt med att företagets verksamhet och miljö utvecklas. Kompletterande vägledning om due diligence, till exempel i relation till leverantörskedjan och lämpligt bemötande av risker som uppkommer i leverantörskedjan finns i punkterna 10, 11 och 12 i kapitlet Allmän policy och dess kommentarer.

46. När företagen genom sin due diligence-process identifierar att de har orsakat eller bidragit till en negativ påverkan på de mänskliga rättigheterna rekommenderar *riktlinjerna* att företagen har rutiner för att möjliggöra rättelse. Vissa situationer kräver samarbete med rättsliga instanser eller statligt sanktionerade mekanismer utanför domstol. I andra situationer kan mekanismer för klagomål på företagsnivå för personer som kan ha drabbats av företagets verksamhet vara ett effektivt sätt att tillhandahålla sådana processer. Följande kriterier bör i sådana fall vara uppfyllda: legitimitet, tillgänglighet, förutsebarhet, likabehandling, förenlighet med *riktlinjerna*, transparens, och de bör bygga på dialog och medling i syfte att hitta godtagbara lösningar. Dessa mekanismer kan administreras av ett företag självt eller i samverkan med andra intressenter och kan vara en källa till fortsatt lärande. Mekanismer för klagomål på företagsnivå bör inte användas för att underminera fackföreningarnas roll när det gäller att hantera arbetsrelaterade tvister, inte heller bör mekanismerna utesluta tillgången till rättsliga instanser eller icke-rättsliga mekanismer för klagomål, inbegripet de nationella kontaktpunkterna enligt *riktlinjerna*.

V. Arbets- och anställningsförhållanden och relationer mellan arbetsmarknadens parter

Företagen bör, inom ramen för tillämplig lag, tillämpliga andra författningar och gällande praxis för förhållandet på arbetsmarknaden och tillämpliga internationella standarder som avser arbetsvillkor

1.
 - a) respektera rätten för personer som är anställda av det multinationella företaget att fritt bilda eller ansluta sig till fackförbund och arbetstagarorganisationer,
 - b) respektera rätten för personer som är anställda av det multinationella företaget att fritt välja vilka fackförbund och arbetstagarorganisationer som ska förhandla kollektivt och delta i konstruktiva diskussioner, antingen enskilt eller genom arbetsgivarorganisationer med deras företrädare i syfte att nå en uppgörelse om anställningsvillkor,
 - c) bidra till faktiskt avskaffande av barnarbete och vidta omedelbara och effektiva åtgärder för att säkerställa förbudet mot och avskaffandet av de värsta formerna av barnarbete,
 - d) bidra till avskaffandet av alla former av tvångsarbete och obligatoriskt arbete och vidta åtgärder för att säkerställa att varken tvångsarbete eller obligatoriskt arbete förekommer i verksamheten,
 - e) låta principen om lika möjligheter och lika behandling på arbetsplatsen genomsyra hela verksamheten och inte diskriminera de anställda vid anställningen eller på arbetsplatsen på grundval av etnisk tillhörighet, hudfärg, kön, religion, politisk åsikt, nationell härkomst eller socialt ursprung eller annan ställning, såvida inte en särbehandling gynnar en fastlagd regeringspolitik som syftar till att skapa större jämlikhet när det gäller möjligheten till anställning eller som avser de krav som är förbundna med ett visst arbete.
2.
 - a) ge arbetstagarernas företrädare nödvändiga resurser för att verkningsfulla kollektivavtal ska komma till stånd,
 - b) ge arbetstagarernas företrädare den information som behövs för att förhandlingarna om anställningsvillkor ska vara meningsfulla,
 - c) ge arbetstagarerna och deras företrädare information som ger dem möjlighet att få en korrekt och rättvisande bild av resultatet för den del av verksamheten som berör dem eller om det är lämpligt för företaget i sin helhet.
3. främja samråd och samarbete mellan arbetsgivare och arbetstagare och deras företrädare i frågor av ömsesidigt intresse.
4.
 - a) följa normer för arbets- och anställningsförhållanden och relationer mellan arbetsmarknadens parter som inte är mindre gynnsamma än de normer som följs av jämförbara arbetsgivare i världsländet,
 - b) när multinationella företag bedriver verksamhet i utvecklingsländer, där jämförbara arbetsgivare kanske inte finns, bör de erbjuda bästa möjliga löner, förmåner och arbetsvillkor inom ramen för regeringspolitiken. Dessa bör stå i proportion till företagets ekonomiska ställning, men vara åtminstone tillräckliga för att tillgodose arbetstagarernas och deras familjers grundläggande behov,
 - c) vidta lämpliga åtgärder för att säkerställa arbetstagarernas hälsa och säkerhet på arbetsplatsen.

5. i största möjliga utsträckning anställa lokal personal och erbjuda utbildning för att förbättra kompetensnivån, i samarbete med företrädare för arbetstagarna och när det är lämpligt berörda myndigheter.
6. vid planerad förändring av verksamheten, som kan få stor inverkan på arbets- eller anställningsförhållandena, särskilt vid nedläggningar som medför kollektiva friställningar eller uppsägningar, underrätta arbetstagarnas företrädare skälig tid i förväg om förändringen i fråga och när det är lämpligt informera berörda myndigheter samt samarbeta med arbetstagarnas företrädare och berörda myndigheter för att i största möjliga utsträckning begränsa de negativa effekterna. Ledningen bör, utifrån omständigheterna i varje enskilt fall, underrätta arbetstagarna om förändringen innan ett slutgiltigt beslut fattas. Det finns även andra sätt att skapa ett meningsfullt samarbete i syfte att begränsa effekterna av sådana beslut.
7. inte vid förhandlingar med arbetstagarnas företrädare om arbets- och anställningsvillkor eller då arbetstagarna utövar sin rätt att organisera sig hota med att omlokalisera hela eller delar av en verksamhet från det berörda landet eller att omlokalisera arbetstagare från företagets del av verksamheten i andra länder för att på ett otillbörligt sätt påverka förhandlingarna eller för att förhindra utövandet av rätten att organisera sig.
8. göra det möjligt för behöriga företrädare för arbetstagarna att i sin anställning förhandla om kollektivavtal och arbets- och anställningsförhållanden och tillåta att parterna i frågor av ömsesidigt intresse konsulterar företrädare för ledningen, som är behöriga att fatta beslut i dessa frågor.

Kommentar till Arbets- och anställningsförhållanden och relationer mellan arbetsmarknadens parter

47. Detta kapitel inleds med en mening som hänvisar till "tillämplig" lag och "tillämpliga" andra författningar. Med detta vill man understryka att multinationella företag kan behöva följa bestämmelser om arbets- och anställningsförhållanden och relationer mellan arbetsmarknadens parter på såväl nationell som internationell nivå när de verkar inom ett visst lands jurisdiktion. Begreppet "gällande praxis för förhållandet på arbetsmarknaden" är tillräckligt allmänt för att omfatta en mängd olika tolkningar utifrån olika nationella omständigheter – till exempel arbetstagarnas olika förhandlingsalternativ enligt nationella lagar och andra författningar.

48. Internationella arbetsorganisationen (ILO) är det organ som har behörighet att fastställa och utveckla internationella standarder för arbetsvillkor och att främja de grundläggande rättigheterna i arbetslivet i enlighet med 1998 års deklARATION om grundläggande principer och rättigheter i arbetslivet. *Riktlinjerna* är ett icke-bindande instrument som spelar en viktig roll när det gäller att bidra till att multinationella företag följer dessa standarder och principer. Bestämmelserna i *riktlinjerna* återspeglar relevanta bestämmelser i 1998 års deklARATION och ILO:s trepartsdeklARATION från 1977 om principer som rör multinationella företag och socialpolitik, som senast reviderades 2006 (ILO:s deklARATION om multinationella företag). ILO:s deklARATION om multinationella företag innehåller principer inom området för anställning, utbildning, arbetsvillkor och relationer mellan arbetsmarknadens parter medan OECD:s riktlinjer omfattar alla de viktigaste aspekterna av företagets uppförande. OECD:s riktlinjer och ILO:s deklARATION om multinationella företag uttrycker vad som förväntas av företagen och är avsedda att komplettera varandra och inte stå i strid med varandra. ILO:s deklARATION om multinationella företag kan därför vara användbar vid förståelsen av *riktlinjerna* i den mån den är utförligare. ILO:s deklARATION om multinationella företag och *riktlinjerna* skiljer sig emellertid när det gäller uppföljningsskyldigheten.

49. Det språkbruk som används i kapitel V överensstämmer med språkbruket i ILO:s deklaration om multinationella företag. Begreppen "personer som är anställda av det multinationella företaget" och "arbetstagare i sin anställning" är avsedda att ha samma innebörd som i ILO:s deklaration om multinationella företag. Begreppen avser arbetstagare som "har ett anställningsförhållande med det multinationella företaget". Företag som vill förstå omfattningen av sin skyldighet enligt kapitel V kan få användbar vägledning för att avgöra förekomsten av ett anställningsförhållande enligt *riktlinjerna* i den icke uttömmande listan med indikatorer som finns i ILO:s rekommendation 198 från 2006, punkterna 13 a och b. Arbetsformerna ändras emellertid över tid och utvecklas. Företagen förväntas organisera sina relationer till arbetarna på ett sådant sätt att de inte bidrar till, uppmuntrar eller deltar i en praxis av förtäckt anställning. Ett förtäckt anställningsförhållande förekommer då en arbetsgivare behandlar en enskild person på ett annat sätt än som en anställd på ett sådant sätt att hans eller hennes verkliga rättsliga status döljs.

50. Dessa rekommendationer gäller inte för rent civilrättsliga och affärsmässiga relationer, utan försöker snarare säkerställa att enskilda personer i ett anställningsförhållande har det skydd som tillkommer dem enligt *riktlinjerna*. Även om inte ett anställningsförhållande föreligger förväntas företagen agera i enlighet med rekommendationerna om riskbaserad due diligence och leverantörskedjan i punkterna A.10 till A.13 i kapitel II Allmän policy.

51. Den första punkten i detta kapitel är utformad för att återspegla alla fyra grundläggande principer och rättigheter i arbetslivet som tas upp i ILO:s 1998 års deklaration, såsom föreningsfrihet och rätten till kollektiva förhandlingar, verkningsfullt avskaffande av barnarbete, avskaffande av alla former av tvångsarbete och obligatoriskt arbete och icke-diskriminering vid anställning och på arbetsplatsen. Dessa principer och rättigheter har utvecklats i form av specifika rättigheter och skyldigheter i de ILO-konventioner som betraktas som grundläggande.

52. I punkten 1 c rekommenderas att multinationella företag bidrar till att verkningsfullt avskaffa barnarbete i den mening som avses i ILO:s deklaration från 1998 och ILO-konvention 182 om de värsta formerna av barnarbete. De sedan länge etablerade ILO-instrumenten om barnarbete är konvention 138 och rekommendation 146 (som båda antogs 1973) om minimiålder för arbete. Multinationella företag kan genom att erbjuda goda arbets- och anställningsförhållanden, genom att skapa välbetalda arbeten av hög kvalitet och genom att bidra till ekonomisk tillväxt, spela en positiv roll när det gäller att ta itu med grundorsakerna till fattigdom i allmänhet och till barnarbete i synnerhet. Det är viktigt att sätta värde på och uppmuntra de multinationella företagens roll när det gäller att bidra till att hitta en varaktig lösning på problemet med barnarbete. I detta hänseende är det särskilt viktigt att höja utbildningsstandarden för barn som är bosatta i värdländerna.

53. I punkt 1 d rekommenderas att företagen bidrar till avskaffandet av alla former av tvångsarbete och obligatoriskt arbete, en annan princip som är hämtad från ILO-deklarationen från 1998. Hänvisningen till denna centrala arbetsrelaterade rättighet baseras på ILO-konventionerna 29 från 1930 och 105 från 1957. Enligt konvention 29 förbinder sig regeringarna att "inom kortast möjliga tid undertrycka användandet av tvångs- eller obligatoriskt arbete i alla dess former" och enligt konvention 105 förbinder de sig att "avskaffa och att icke i någon form anlita tvångsarbete" i vissa särskilda syften (t.ex. såsom medel för politisk påtryckning eller såsom arbetsdisciplinär åtgärd) och "att vidtaga effektiva åtgärder för ett omedelbart och fullständigt avskaffande av sådant tvångsarbete". ILO är samtidigt behörigt organ att hantera den svåra frågan om arbete i fängelser, särskilt när det gäller att hyra ut fångar till enskilda personer, företag eller föreningar (eller ställa fångar till enskilda personers, företags eller föreningars förfogande).

54. Hänvisningen till principen om icke-diskriminering vid anställning och på arbetsplatsen i punkt 1 e är avsedd att tillämpas i exempelvis följande fall: vid själva anlitandet och i fråga om arbetsuppgifter,

avsked, lön och förmåner, befordran, förflyttning eller omlokalisering, uppsägning, utbildning och pension. Listan över otillåtna diskrimineringsgrunder, som är hämtad från ILO-konvention 111 från 1958, konvention 183 om moderskapsskydd från 2000, konvention 159 om anställning av personer med funktionsnedsättning från 1983, rekommendation 162 om äldre arbetare från 1980 och rekommendation 200 om hiv och aids på arbetsplatsen från 2010, anger att all åtskillnad, all uteslutning och allt gynnande på dessa grunder strider mot konventionerna, rekommendationerna och koderna. Med begreppet "annan ställning" i *riktlinjerna* avses fackligt arbete och personliga egenskaper som ålder, funktionsnedsättning, graviditet, civilstånd, sexuell läggning och hiv. Företagen förväntas enligt punkt 1 e främja lika möjligheter för kvinnor och män och särskilt erbjuda samma villkor när det gäller förordnande, lön och befordran och tillämpa dessa villkor konsekvent, och förhindra diskriminering eller uppsägning på grund av giftermål, graviditet eller föräldraskap.

55. Enligt punkt 2 c i detta kapitel förväntas den information arbetstagarna och deras företrädare får ta del av ge en "korrekt och rättvisande bild" av hur det går för företaget. Med detta avses företagets organisation, dess ekonomiska och finansiella situation och framtidsutsikter, arbets- och anställningstrender och förväntade väsentliga förändringar av verksamheten, Rättmätiga krav på att bevara företagshemligheter ska beaktas, vilket kan innebära att viss information inte behöver lämnas ut eller kan lämnas ut efter att säkerhetsåtgärder har vidtagits.

56. Hänvisningen till samrådsformerna för arbetstagarnas delaktighet i punkt 3 i kapitlet är hämtad från ILO-rekommendation 94 från 1952 om samråd och samarbete mellan arbetsgivare och arbetstagare på företagsnivå. Den är även förenlig med en bestämmelse i ILO-deklarationen om multinationella företag. Dessa samrådsformer ska inte ersätta arbetstagarnas rätt att förhandla om arbets- och anställningsvillkoren. Punkt 8 innehåller också en rekommendation om samrådsformer med avseende på arbetsförhållanden.

57. I normerna för arbets- och anställningsförhållanden och relationer mellan arbetsmarknadens parter enligt punkt 4 ingår även överenskommelser om lön och arbetstid. Hänvisningen till hälsa och säkerhet på arbetsplatsen innebär att multinationella företag förväntas följa gällande regelverk och branschstandarder för att minimera olycksrisken och hälsorisker som uppkommer till följd av arbetet. Företagen uppmuntras arbeta för att förbättra arbetsmiljön i alla delar av verksamheten även då detta kanske inte formellt krävs enligt befintliga bestämmelser i de länder där de är verksamma. De uppmuntras också värna om arbetstagarnas möjlighet att lämna arbetet när det finns rimliga skäl att anta att en överhängande och allvarlig arbetsmiljörisk föreligger. Hälsa- och säkerhetsaspekten återkommer på andra ställen i *riktlinjerna*, särskilt i kapitlen om konsumentintresset och miljön, vilket är ett uttryck för dess betydelse och komplement till andra rekommendationer. ILO-rekommendation 194 från 2002 innehåller en vägledande lista över arbetsskador samt praxis och anvisningar som företagen kan ha nytta av vid tillämpningen av denna rekommendation i *riktlinjerna*.

58. I punkt 5 i kapitlet uppmuntras de multinationella företagen att anställa en lämplig andel av arbetsstyrkan lokalt, inbegripet personer med ledande befattningar, och att ge dem utbildning. Punkten om utbildnings- och kompetensnivån kompletterar texten i punkt 4 i kapitlet Allmän policy om skapande av humankapital. Hänvisningen till lokal arbetskraft kompletterar texten om lokal kunskapsuppbyggnad i punkt 3 i kapitlet Allmän policy. I enlighet med ILO:s rekommendation om kompetensutvecklingsfrågor 195 från 2004 uppmuntras företagen även att, i görligaste mån, investera i utbildning och livslångt lärande och samtidigt se till att erbjuda samma möjligheter till utbildning för kvinnor och andra sårbara grupper, till exempel ungdomar, lågutbildade personer, personer med funktionsnedsättning, migranter, äldre arbetstagare och ursprungsbefolkning.

59. I punkt 6 rekommenderas att företagen underrättar arbetstagarnas företrädare och berörda myndigheter skäligen tid i förväg om förändringar av verksamheten som kan få stora konsekvenser för arbetstagarnas försörjning, särskilt vid nedläggningar som medför kollektiva friställningar eller

uppsägningar. Syftet med denna bestämmelser är att skapa förutsättningar för ett samarbete i syfte att begränsa effekterna av sådana förändringar. Detta är en viktig princip som genomsyrar anslutna länders lagar om och metoder för att hantera relationerna mellan arbetsmarknadens parter. De åtgärder som vidtas för att säkerställa förutsättningarna för ett meningsfullt samarbete är inte desamma i alla anslutna länder. I punkten anges även att det skulle vara lämpligt att ledningen, utifrån vissa omständigheter, gör denna underrättelse innan de fattar ett slutgiltigt beslut. Underrättelsen före det slutgiltiga beslutet är en självklarhet i lagar och praxis när det gäller att hantera relationerna mellan arbetsmarknadens parter i ett antal anslutna länder. Det finns även andra sätt att skapa förutsättningar för ett meningsfullt samarbete i syfte att begränsa effekterna av sådana beslut. Enligt de anslutna ländernas lagar och praxis när det gäller att hantera relationerna mellan arbetsmarknadens parter krävs till exempel en viss angiven period för samråd innan beslutet kan genomföras.

VI. Miljö

Företagen bör, inom ramen för gällande lagar, andra författningar och administrativ praxis i de länder där de är verksamma och utifrån tillämpliga internationella avtal, principer, mål och standarder, ta i beräkningen behovet av att skydda miljön, folkhälsan och säkerheten samt i allmänhet bedriva sin verksamhet på ett sådant sätt att det större målet hållbar utveckling kan uppnås. Företagen bör i synnerhet

1. inrätta och upprätthålla ett miljöledningssystem som lämpar sig för företaget, inbegripet
 - a) att inhämta och utvärdera adekvat information i rätt tid om de miljömässiga, hälso- och säkerhetsbetingade konsekvenserna av verksamheten,
 - b) att ställa upp mätbara mål och eventuellt riktmärken för ett förbättrat miljöresultat och en förbättrad resursanvändning, vilket innebär att med jämna mellanrum se över målens fortsatta relevans; i förekommande fall bör dessa riktmärken vara förenliga med nationell politik och internationella miljöåtaganden och
 - c) att regelbundet bevaka och kontrollera hur arbetet mot de uppställda miljömässiga, hälso- och säkerhetsbetingade målen och riktmärkena fortskrider.
2. ta hänsyn till frågor som rör kostnader, affärssekretess och skydd av immateriella rättigheter och
 - a) snarast möjligt ge allmänheten och arbetstagarna adekvat, jämförbar och kontrollerbar information (när det är lämpligt) om de möjliga miljömässiga, hälso- och säkerhetsbetingade konsekvenserna av företagets aktiviteter, vilket kan innefatta rapportering om förbättrade miljöresultat och
 - b) snarast möjligt föra en lämplig dialog och delta i samråd med de grupper som berörs direkt av företagets miljö-, hälso- och säkerhetspolicy och om hur den ska tillämpas.
3. utvärdera och när beslut ska fattas ta hänsyn till de förutsebara miljömässiga, hälso- och säkerhetsbetingade konsekvenserna av företagets processer, varor och tjänster under hela deras livscykel, för att undvika dem eller om det inte går att undvika dem åtminstone begränsa dem. Om de planerade aktiviteterna kan få väsentliga miljömässiga, hälso- eller säkerhetsbetingade konsekvenser och om de är beroende av ett beslut från en behörig myndighet bör företaget utarbeta en lämplig miljökonsekvensbedömning.

4. i överensstämmelse med vetenskaplig och teknisk kunskap om riskerna för en allvarlig miljöförstöring även ta hänsyn till människors hälsa och säkerhet och inte använda bristen på fullständig vetenskaplig visshet som en ursäkt för att skjuta upp kostnadseffektiva åtgärder för att förhindra eller minimera miljöförstöringen.
5. upprätthålla beredskapsplaner för att förebygga, begränsa och kontrollera allvarlig miljöförstöring och hälsoskada till följd av verksamheten, inbegripet olyckor och nödsituationer, och mekanismer för omedelbar rapportering till behöriga myndigheter.
6. ständigt försöka förbättra miljöresultatet på företagsnivå och när det är lämpligt i leverantörskedjan genom att uppmuntra till bland annat följande åtgärder.
 - a) I alla delar av företaget införa teknik och driftsrutiner som motsvarar miljöstandarderna i de delar av företaget som uppvisar bäst miljöresultat.
 - b) Att utveckla och tillhandahålla produkter och tjänster som inte har onödig påverkan på miljön, är säkra att använda till vad de är avsedda för, minskar växthusgaserna, är energisnåla och inte förbrukar för mycket naturtillgångar, kan återanvändas, återvinnas eller kasseras på ett säkert sätt.
 - c) Att verka för en större kundmedvetenhet om miljöeffekterna vid användningen av företagets produkter och tjänster, bland annat genom att tillhandahålla korrekt information om produkterna (till exempel om utsläpp av växthusgaser, biologisk mångfald, resurseffektivitet och andra miljöfrågor).
 - d) Att ta fram och bedöma metoder för att förbättra företagets miljöresultat på lång sikt, till exempel genom att utveckla strategier för att minska utsläppen, använda och återvinna resurser mer effektivt, ersätta eller minska användningen av giftiga ämnen och strategier för biologisk mångfald.
7. ge arbetstagarna lämplig utbildning om miljö-, hälso- och säkerhetsfrågor, inbegripet hantering av farlig utrustning och förebyggande av miljöolyckor och mer allmänna miljöledningsområden, till exempel förfaranden för miljökonsekvensbedömning, PR och miljöteknik.
8. bidra till utvecklingen av en miljömässigt meningsfull och ekonomiskt effektiv officiell policy, till exempel genom samarbeten eller initiativ som ökar miljömedvetenheten och förbättrar miljöskyddet.

Kommentar till Miljö

60. Texten i kapitlet om miljö motsvarar i stort sett principerna och målen i Riodeklarationen om miljö och utveckling, i Agenda 21 (inom ramen för Riodeklarationen). Den tar även hänsyn till konventionen om tillgång till information, allmänhetens deltagande i beslutsprocesser och tillgång till rättslig prövning i miljöfrågor (Århuskonventionen) och återspeglar sådana standarder som ISO-standarderna för miljöledningssystem.

61. Miljöanpassning är en viktig del av hållbar utveckling och ses allt mer både som företagets ansvar och som en affärsmöjlighet för företaget. Multinationella företag har en uppgift att fylla i båda dessa avseenden. Chefer i dessa företag bör därför i sina affärsstrategier ägna vederbörlig uppmärksamhet åt miljöfrågor. För att förbättra miljöresultatet krävs ett systematiskt engagemang och en fortsatt förbättring av systemet. Ett miljöledningssystem kan utgöra den interna ram som behövs för att kontrollera ett företags miljöpåverkan och att införliva miljöhänsyn i affärsverksamheten. Ett sådant system kan bidra till att

aktieägare, anställda och övriga samhället känner större tilltro till att företaget aktivt arbetar med att skydda miljön från påverkan av företagets aktiviteter.

62. Med ett miljöledningssystem förbättras inte bara miljöresultatet. Det kan även ge ekonomiska fördelar genom minskade drifts- och försäkringskostnader, förbättrad energi- och resursanvändning, minskade fullgörandekostnader och skadestånd, förbättrad tillgång till kapital och kunskaper, förbättrad kundtillfredsställelse och förbättrade relationer med samhället och allmänheten.

63. I dessa *riktlinjer* bör "miljöanpassning" tolkas i dess vidaste mening och inbegripa aktiviteter som syftar till att både direkt och indirekt kontrollera verksamhetens miljöpåverkan på lång sikt och omfatta såväl miljöskyddsåtgärder som resurshushållning.

64. I de flesta företag behövs ett internt kontrollsystem för att hantera företagets aktiviteter. Miljödelen i detta system kan omfatta sådant som riktmärken för förbättrat resultat och regelbunden kontroll av hur arbetet mot dessa riktmärken fortlöper.

65. Information om företagets aktiviteter och relationer med underleverantörer och deras leverantörer och därmed förbunden miljöpåverkan är viktigt när det gäller att skapa förtroende hos allmänheten. Detta är som mest effektivt om informationen tillhandahålls så öppet som möjligt och om det uppmuntrar till aktivt samråd med intressenter, till exempel de anställda, kunder, leverantörer, entreprenörer, lokalsamhällen och med allmänheten i stort för att främja en långsiktig tillit och förståelse för miljöfrågor av ömsesidigt intresse. Det är särskilt lämpligt med rapportering och kommunikation när knappa resurser eller hotade miljöresurser riskeras i såväl regionala som nationella och internationella sammanhang. Rapporteringsstandarder som Global Reporting Initiative kan ge användbar ledning.

66. Företagen har flera alternativ att välja mellan när de informerar om sina produkter, till exempel frivillig märkning och certifieringssystem. När företagen använder sig av dessa bör de ta vederbörlig hänsyn till social och ekonomisk påverkan på utvecklingsländerna och till internationellt erkända standarder.

67. Det kan i den normala affärsverksamheten ingå att på förhand göra en bedömning av företagets potentiella miljöpåverkan. Företagen genomför ofta miljökonsekvensbedömningar, även om det inte är föreskrivet i lag. Företagets miljökonsekvensbedömningar kan innehålla en bred och framåtblickande uppfattning om företagets potentiella miljöpåverkan och om underleverantörers och deras leverantörers miljöpåverkan med fokus på relevant påverkan och alternativa lösningar och mildrande åtgärder för att undvika eller återställa en negativ miljöpåverkan. *Riktlinjerna* erkänner att multinationella företag även har ett visst ansvar i andra delar av produktens livscykel.

68. Flera instrument som redan har antagits av länder som ansluter sig till *riktlinjerna*, inbegripet princip 15 i Riodeklarationen om miljö och utveckling, omnämner en "försiktighetsprincip". Inga av dessa instrument vänder sig uttryckligen till företag, även om företagens bidrag underförstås i dem alla.

69. Utgångspunkten i *riktlinjerna* är att företagen bör agera så snart som möjligt, och förebyggande, för att undvika exempelvis allvarig eller oåterkallelig skada på miljön till följd av verksamheten. Det faktum att *riktlinjerna* riktar sig till företag är ett uttryck för att det inte finns något befintligt instrument som lämpar sig helt och hållet för att uttrycka denna rekommendation. *Riktlinjerna* anknyter därför till, men speglar inte fullständigt, befintliga instrument.

70. *Riktlinjerna* är inte avsedda att ge befintliga instrument en ny tolkning eller att skapa nya åtaganden eller få en normerande verkan för regeringarna – avsikten är endast att rekommendera hur försiktighetsprincipen bör genomföras på företagsnivå. Eftersom processen inleds i ett tidigt stadium är det nödvändigt att tillämpningen tillerkänns viss flexibilitet, utifrån det särskilda sammanhang i vilken den

genomförs. Regeringarna beslutar om det grundläggande regelverket inom detta område och ansvarar för att med jämna mellanrum samråda med intressenter om lämpliga tillvägagångssätt.

71. *Riktlinjerna* uppmuntrar även företagen att arbeta för att höja miljöresultatnivån i alla delar av verksamheten även då detta kanske inte formellt krävs enligt befintlig praxis i de länder där de är verksamma. I detta avseende bör företagen ta vederbörlig hänsyn till den sociala och ekonomiska påverkan på utvecklingsländerna.

72. Multinationella företag har till exempel ofta tillgång till befintliga och nyskapande tekniker eller driftsrutiner som om de används skulle kunna bidra till att höja miljöresultatet totalt sett. Multinationella företag betraktas ofta som ledande inom sina respektive områden, vilket innebär att de bör kunna fungera som förebilder för andra företag. Om miljön i länderna där de multinationella företagen verkar också drar nytta av tillgängliga och nyskapande tekniker och metoder blir det lättare att få stöd för internationella investeringar mer generellt.

73. Företagen har en viktig uppgift när det gäller att utbilda de anställda i miljöfrågor. De uppmuntras att fullgöra detta ansvar i så stor utsträckning som möjligt, särskilt inom områden som är direkt hänförliga till människors hälsa och säkerhet.

VII. Bestickning, mutbrott och utpressning

Företagen bör inte, direkt eller indirekt, erbjuda, utlova, ge eller begära en muta eller annan otillbörlig fördel i avsikt att vinna eller bibehålla ett affärskontrakt eller en annan otillbörlig fördel. Företagen bör även motstå en otillbörlig belöning och utpressning. Företagen bör i synnerhet

1. inte erbjuda, utlova eller ge otillbörlig ekonomisk eller annan förmån till politiker och tjänstemän i offentlig förvaltning eller anställda i den privata sektorn. Företagen bör inte heller begära, acceptera eller ta emot en otillbörlig ekonomisk eller annan förmån från politiker och tjänstemän i offentlig förvaltning eller anställda i den privata sektorn. Företagen bör inte använda tredje man, till exempel agenter och andra mellanhänder, konsulter, representanter, återförsäljare, konsortier, entreprenörer och leverantörer och samriskpartner för att kanalisera otillbörliga ekonomiska eller andra förmåner till politiker och tjänstemän i offentlig förvaltning eller anställda i den privata sektorn eller till deras anhöriga eller affärsförbindelser.
2. utveckla och införa fullgoda interna kontroller, etiska riktlinjer och program eller åtgärder för efterlevnad i syfte att förhindra och upptäcka bestickning, som är utvecklade med utgångspunkt i en riskbedömning som tar hänsyn till ett företags särskilda omständigheter, särskilt den risk för bestickning som företaget är utsatt för (till exempel företaget geografiska läge och i vilken bransch det verkar). Dessa interna kontroller, etiska riktlinjer och program eller åtgärder för efterlevnad bör bestå av ett system av rutiner för bokföring och redovisning, inbegripet ett system för interna kontroller som är utformat för att säkerställa att bokföringen är rättvisande och korrekt och för att säkerställa att den inte kan användas i syfte att begå mutbrott eller för att dölja bestickning. Sådana särskilda omständigheter och risker för bestickning bör regelbundet kontrolleras och vid behov omvärderas för att säkerställa att företagets interna kontroller, etiska regler och program eller åtgärder för efterlevnad är lämpliga och fortsätter att vara effektiva och för att minska risken för att företagen medverkar till bestickning, otillbörlig belöning och utpressning.

3. i företagens interna kontroller, etiska riktlinjer och program och åtgärder för efterlevnad, förbjuda eller försöka hindra "smörjpengar" (facilitation payments) som i allmänhet är olagliga i de länder där detta sker och för det fall sådana betalningar görs redovisa detta korrekt i bokföringen.
4. ta hänsyn till de särskilda risker för bestickning som företaget är utsatt för och säkerställa korrekt dokumenterad due diligence med utgångspunkt i anlitandet av agenter samt tillbörlig och regelbunden tillsyn av agenter, och att arvodet till dem är skäligt och endast avser legitima tjänster. En förteckning över agenter som anlitas i samband med transaktioner till och från offentliga organ och statsägda företag bör i förekommande fall upprättas och ställas till behöriga myndigheters förfogande, i enlighet med gällande krav på offentlighet.
5. öka transparensen i verksamheten för att bekämpa bestickning, mutbrott och utpressning. Det kan handla om att offentligt åta sig att motverka bestickning, mutbrott och utpressning och offentliggöra de hanteringssystem och interna kontroller, etiska riktlinjer och program eller åtgärder för efterlevnad som företaget har infört i syfte att leva upp till dessa åtaganden. Företaget bör även främja öppenhet och dialog med allmänheten för att öka medvetenheten om och samarbetet när det gäller bekämpningen av bestickning, mutbrott och utpressning.
6. öka arbetstagarnas medvetenhet om och främja efterlevnaden av företagets policy och interna kontroller, etiska riktlinjer och program eller åtgärder för att motverka bestickning, otillbörlig belöning och utpressning genom lämplig spridning av dessa riktlinjer, program eller åtgärder och genom utbildning och disciplinära förfaranden.
7. inte lämna olagliga bidrag till personer som kandiderar till offentliga ämbeten eller politiska partier eller andra politiska organisationer. Politiska bidrag bör uppfylla kraven på offentlighet och rapporteras till den högsta ledningen.

Kommentar till Bestickning, mutbrott och utpressning

74. Bestickning och korruption skadar de demokratiska institutionerna och företagets styrning. Det hindrar investeringar och snedvrider villkoren för den internationella konkurrensen. Avledning av medel genom korrupta beteenden undergräver medborgarnas försök att uppnå ökat ekonomiskt, socialt och miljömässigt välbefinnande och hämmar satsningarna på att minska fattigdomen. Företagen har en viktig uppgift när det gäller att bekämpa dessa beteenden.

75. Riktighet, integritet och transparens i både offentlig och privat sektor är centrala begrepp i kampen mot bestickning, otillbörlig belöning och utpressning. Näringslivet, frivilligorganisationer, regeringar och mellanstatliga organisationer har samarbetat för att förstärka allmänhetens stöd för åtgärder som syftar till att förhindra korruption och för att öka transparensen och allmänhetens medvetenhet om de problem som korruption och bestickning innebär. För att främja en företagskultur präglad av etik är det viktigt att införa lämpliga rutiner för bolagsstyrning.

76. *Konventionen om bekämpande av bestickning av utländska offentliga tjänstemän i internationella affärsförbindelser (konventionen om bekämpande av bestickning)* trädde i kraft den 15 februari 1999. *Konventionen om bekämpande av bestickning* och *2009 Recommendation for Further Combating Bribery of Foreign Public Officials in International Business Transactions (2009 Anti-Bribery Recommendation)*, *2009 Recommendation on Tax Measures for Further Combating Bribery of Foreign Public Officials in International Business Transactions* och *2006 Recommendation on Bribery and Officially Supported Export Credits* är de viktigaste OECD-instrumenten som tar sikte på erbjudandesidan av muttransaktionen. De syftar till att förhindra "erbjudandet och givandet" av mutor till utländska politiker och tjänstemän i offentlig förvaltning där varje land ansvarar för företagets handlande i detta sammanhang och vad som

händer inom sina respektive jurisdiktioner.³ Ett rigoröst och systematiskt program för uppföljning av ländernas tillämpning av konventionen om bekämpande av bestickning har införts för att dessa instrument ska tillämpas fullt ut.

77. *2009 Anti-Bribery Recommendation* rekommenderar särskilt att regeringar uppmuntrar företagen att utveckla och införa interna kontroller, etiska riktlinjer och program eller åtgärder för efterlevnad i syfte att förhindra och upptäcka bestickning av utländska politiker och tjänstemän i offentlig förvaltning med beaktande av *Good Practice Guidance on Internal Controls, Ethics and Compliance*, som utgör bilaga II till *2009 Anti-Bribery Recommendation*. *Good Practice Guidance* riktar sig till såväl företag som företagsorganisationer och yrkesorganisationer och lyfter fram god praxis för att säkerställa att interna kontroller, etiska riktlinjer och program eller åtgärder för efterlevnad uppfyller målen att förhindra och upptäcka bestickning av utländska politiker och tjänstemän i offentlig förvaltning.

78. Initiativ från näringslivet och det civila samhället kan också hjälpa företagen att utforma och införa effektiva rutiner för att motverka bestickning.

79. *Förenta nationernas konvention mot korruption (UNCAC)*, som trädde i kraft den 14 december 2005, innehåller en mängd normer, åtgärder och bestämmelser som syftar till att bekämpa korruption. Parterna förbinder sig enligt *UNCAC* att hindra politiker och tjänstemän i den offentliga förvaltningen att ta emot mutor och företagen från att muta såväl nationella politiker och tjänstemän som utländska politiker och tjänstemän och tjänstemän i offentliga internationella organisationer och att överväga att inte tillåta mutor mellan privata aktörer. *UNCAC* och *konventionen om bekämpande av bestickning* understöder och kompletterar varandra.

80. För att komma till rätta med efterfrågan på mutor är det viktigt med rutiner för god styrning. På så sätt kan företagen undkomma begäran om att betala mutor. Företagen kan stödja kollektiva initiativ när det gäller att motstå mutbrott och utpressning. Både hem- och värdregeringar bör bistå företag som utsätts för begäran om mutor och utpressning. I *Good Practice Guidance on Implementing Specific Articles of the Convention* i bilaga I till *2009 Anti-Bribery Recommendation* anges att *konventionen om bekämpande av bestickning* bör tillämpas på ett sådant sätt att det faktum att den utländska tjänstemannen begär en muta inte är att betrakta som en grund för ansvarsfrihet eller ett undantag. En nationell tjänstemans begäran om muta ska enligt *UNCAC* straffbeläggas.

VIII. Konsumentintressen

Företagen bör i sina konsumentkontakter handla i överensstämmelse med god affärs-, marknadsförings- och reklamsed och vidta alla åtgärder som är nödvändiga för att säkerställa att de varor och tjänster som tillhandahålls är säkra och av god kvalitet. De bör i synnerhet

³ I konventionen definieras "bestickning" som "...att någon uppsåtligen erbjuder, utlovar eller lämnar otillbörliga penningförmåner eller andra förmåner, vare sig direkt eller genom mellanhänder, till en utländsk offentlig tjänsteman, för dennes räkning eller för tredje mans räkning, för att han skall vidta eller underlåta att vidta en åtgärd i tjänsten i avsikt att vinna eller bibehålla ett affärskontrakt eller en annan otillbörlig fördel i internationella affärsförbindelser". I kommentarerna till konventionen (punkt 9) förtydligas att "smörjpenningar" inte utgör betalningar som sker "för att vinna eller bibehålla ett affärskontrakt eller annan otillbörlig fördel" i den mening som avses i punkt 1 och är följaktligen inte straffbelagt. Sådana betalningar, som i vissa länder sker för att förmå politiker och tjänstemän i offentlig förvaltning att utföra sina arbetsuppgifter, till exempel att utfärda licenser eller tillstånd, är i allmänhet olagliga i landet i fråga. Andra länder kan och bör ta itu med detta nedbrytande fenomen genom exempelvis stöd till program för god styrning..."

1. säkerställa att de varor och tjänster som tillhandahålls uppfyller alla överenskomna eller lagstadgade normer till skydd för konsumenternas hälsa och säkerhet, inbegripet normer som avser hälsovarningar och säkerhetsinformation.
2. lämna korrekt, verifierbar och tydlig information som är tillräcklig för att konsumenterna ska kunna fatta välgrundade beslut, inbegripet information om varornas och tjänsternas pris och när det är lämpligt innehåll, säker användning, miljöegenskaper, underhåll, förvaring och omhändertagande. Denna information bör tillhandahållas på ett sådant sätt att konsumenternas möjlighet att jämföra produkter underlättas.
3. Snarast möjligt ge konsumenterna tillgång till rättvis, lättanvänd och effektiv tvistlösning och mekanismer för gottgörelse utanför domstol, utan onödiga kostnader eller onödigt besvär.
4. inte göra utfästelser eller utelämna information eller ta till andra metoder som är vilseledande, missvisande, bedrägliga eller otillbörliga.
5. stödja satsningar för att öka konsumenters kunskaper inom deras verksamhetsområden i syfte *bland annat* att förbättra konsumenternas förmåga att: *i)* fatta välgrundade beslut som rör komplexa varor, tjänster och marknader, *ii)* bättre förstå den ekonomiska, miljömässiga och sociala effekten av besluten och *iii)* stödja hållbar konsumtion.
6. respektera konsumenternas integritet och vidta de åtgärder som är nödvändiga för att säkerställa att personuppgifter som samlas in, lagras, behandlas eller lämnas ut är skyddade.
7. samarbeta fullt ut med myndigheter för att förhindra och bekämpa vilseledande marknadsföringsmetoder (inbegripet missvisande reklam och bedrägeri) och minska eller förhindra allvarliga hot mot människors hälsa och säkerhet eller mot miljön till följd av konsumtion, användning eller omhändertagande av företagens varor och tjänster.
8. vid tillämpningen av ovanstående principer särskilt ta hänsyn till *i)* sårbara och utsatta konsumenters behov och *ii)* de särskilda utmaningar som e-handeln innebär för konsumenterna.

Kommentar till Konsumentintressen

81. Kapitlet om konsumentintressen i OECD:s *riktlinjer* för multinationella företag grundas på det arbete som utförts i OECD:s kommitté för konsumentfrågor och kommitté för finansmarknadsfrågor samt det arbete som utförts i andra internationella organisationer, inbegripet Internationella Handelskammaren, Internationella Standardiseringsorganisationen och Förenta nationerna (dvs. FN:s riktlinjer för konsumentfrågor i dess utökade form från 1999).

82. I kapitlet konstateras att nöjda konsumenter och andra frågor som rör konsumentintressen är en förutsättning för att företagen ska nå framgång i sin verksamhet. Här konstateras även att konsumentmarknaderna för varor och tjänster med tiden har genomgått stora förändringar. Ändrade regler, öppnare globala marknader, utvecklingen av ny teknik och den ökande mängden konsumenttjänster är huvudorsakerna till förändringen, vilket har bidragit till att konsumenterna fått större valmöjlighet och andra fördelar till följd av en mer öppen konkurrens. Samtidigt har förändringstakten och den ökade komplexiteten för många marknader i allmänhet gjort det svårare för konsumenter att jämföra och utvärdera varor och tjänster. Konsumenternas demografiska profil har dessutom förändrats över tid. Barn blir allt viktigare krafter på marknaden. Detsamma gäller för det växande antalet äldre vuxna. Konsumenterna är totalt sett mer välutbildade. Många saknar emellertid fortfarande de räkne-, läs- och skrivkunskaper som krävs på dagens mer mångfasetterade och informationsintensiva marknad. Många konsumenter är dessutom allt mer intresserade av att ta reda på företagets inställning och aktiviteter i en

mängd ekonomiska, sociala och miljömässiga frågor, och tar hänsyn till detta när de väljer sina varor och tjänster.

83. I inledningsfrasen uppmanas företagen att tillämpa god affärs-, marknadsförings- och reklamsed och att säkerställa att de varor som tillhandahålls är säkra och av god kvalitet. Dessa principer gäller för både varor och tjänster.

84. I den första punkten framhålls vikten av att företagen följer lagstadgade normer för hälsa och säkerhet och att de märker sina produkter med korrekt information om hälsa och säkerhet.

85. Den andra punkten rör vilken information som behöver tillhandahållas. Företagen uppmanas att tillhandahålla information som är tillräcklig för att konsumenterna ska kunna fatta välgrundade beslut. Detta omfattar i förekommande fall information om de finansiella riskerna som är förbundna med produkterna. Under vissa förhållanden är företagen enligt lag skyldiga att tillhandahålla information på ett sådant sätt att konsumenterna kan göra direkta jämförelser av varor och tjänster (till exempel styckprissättning). I brist på direkt lagstiftning uppmanas företagen att i kontakten med konsumenterna visa informationen så att jämförelsen av varor och tjänster underlättas och att konsumenterna enkelt kan bedöma produktens totala kostnad. Det bör påpekas att vad som betraktas som "tillräckligt" kan förändras över tid och företagen bör vara lyhörda för dessa förändringar. Alla påståenden som företagen gör om produkterna och miljön bör baseras på vederhäftiga fakta och, eventuellt, lämpliga tester. Mot bakgrund av konsumenternas växande intresse för miljöfrågor och hållbar konsumtion bör information, om det är lämpligt, tillhandahållas om produkternas miljöegenskaper. Detta kan omfatta information om produkternas energieffektivitet och återvinningsbarhet och när det gäller livsmedelsprodukter information om jordbruksmetoder.

86. Konsumenterna tar mer och mer hänsyn till företagets uppförande innan de fattar beslut om köp. Företagen uppmanas därför att offentliggöra information om vilka initiativ de har tagit för att införliva sociala frågor och miljöfrågor i verksamheten och andra åtgärder för att stödja en hållbar konsumtion. Kapitel III i *riktlinjerna* om informationshantering behandlar detta mer i detalj. Företagen uppmanas att föra fram sin värdegrund eller etiska riktlinjer, inbegripet information om företagets policy om sociala och etiska frågor och miljöfrågor och andra uppförandekoder som företaget har anslutit sig till. Företagen uppmanas att göra denna information tillgänglig på ett lättfattligt språk och i ett format som konsumenterna tilltalas av. Fler företag som rapporterar inom dessa områden och riktar sin information till konsumenterna välkomnas.

87. Den tredje punkten speglar innehållet i rådets *Recommendation on Consumer Dispute Resolution and Redress* från 2007. I rekommendationen anges hur man på ett effektivt sätt kan ta hand om klagomål från konsumenterna, inbegripet ett antal åtgärder som branschen kan vidta i detta avseende. De tillvägagångssätt som många företag använder för att lösa konsumenttvister har bidragit till att öka konsumenternas förtroende och till nöjdare konsumenterna. Klagomålen kan därigenom lösas mer praktiskt än rättsliga prövningar, som kan bli kostsamma, svåra och tidsödande för alla inblandade parter. För att dessa tillvägagångssätt utanför domstol ska vara effektiva krävs emellertid att konsumenterna görs medvetna om att de finns och får vetskap om hur de för fram sina klagomål, särskilt då klagomålen omfattar gränsöverskridande och mångdimensionella transaktioner.

88. Den fjärde punkten handlar om vilseledande, missvisande, bedrägliga eller andra otillbörliga affärsmetoder. Dessa metoder kan snedvrider marknaden på bekostnad av både konsumenterna och ansvarsfulla företag och bör undvikas.

89. Den femte punkten handlar om konsumentutbildning, vilket har blivit allt viktigare i takt med många marknadernas och produkternas ökande komplexitet. Regeringar, konsumentorganisationer och många företag har erkänt att detta är ett gemensamt ansvar och att de kan spela en viktig roll i detta avseende. De

svårigheter som konsumenterna upplever när det gäller att utvärdera komplexa produkter inom finansiella eller andra områden innebär att det blir allt viktigare för intressenter att arbeta tillsammans för att bättre informera konsumenterna så att de kan fatta mer välgrundade beslut.

90. Punkt 6 handlar om personuppgifter. Vikten av att skydda konsumenterna mot intrång i privatlivet och mot säkerhetsrisker betonas i takt med företagens ökade insamling och användning av personuppgifter, delvis på grund av internet och tekniska framsteg.

91. Den sjunde punkten betonar vikten av att företagen samarbetar med myndigheter för att bidra till att förhindra och bekämpa vilseledande marknadsföring mer effektivt. De uppmuntras även till samarbete för att minska eller förhindra hot mot människors hälsa och säkerhet och mot miljön. Detta omfattar risker förknippade med omhändertagandet av varor och dess konsumtion och användning. Det är följaktligen mycket viktigt att ta hänsyn till produktens hela livscykel.

92. Den åttonde punkten uppmuntrar företagen att ta hänsyn till sårbara och utsatta konsumenter när de marknadsför varor och tjänster. Med utsatta eller sårbara konsumenter avses särskilda konsumenter eller kategorier av konsumenter som på grund av sina personliga egenskaper eller omständigheter (som ålder, psykisk eller fysisk förmåga, utbildning, inkomst, språk eller avlägset geografiskt läge) kan få särskilda svårigheter att klara sig på dagens informationsintensiva, globaliserade marknader. Den ökade betydelsen av rörlighet och andra former av e-handel på globala marknader framhålls också. De fördelar som denna typ av handel ger är betydande och ökar. Regeringar har ägnat mycket tid åt att undersöka hur de kan säkerställa ett transparent och effektivt konsumentskydd som inte är sämre vid e-handel än vid mer traditionell handel.

IX. Vetenskap och teknik

Företagen bör

1. sträva efter att verksamheten bedrivs i enlighet med den policy för vetenskap och teknik som gäller i de länder där de är verksamma och, då det är lämpligt, bidra till att utveckla den lokala och nationella innovationsförmågan.
2. då det är praktiskt möjligt i den löpande verksamheten, införa metoder som gör det möjligt att överföra och snabbt sprida teknik och know-how, med vederbörlig hänsyn till de immateriella rättigheterna.
3. då det är lämpligt, utföra vetenskapligt och tekniskt utvecklingsarbete i värdländer för att tillgodose lokala marknadsbehov och anställa personal i värdlandet med kunskap inom vetenskap och teknik och uppmuntra till utbildning av personalen, utifrån de kommersiella behoven.
4. när licenser beviljas för användning av immateriella rättigheter eller när teknik överförs, utföra detta enligt rimliga villkor och på ett sätt som bidrar till långsiktiga och hållbara utvecklingsmöjligheter i värdlandet.
5. då det är av betydelse för de kommersiella målen, knyta kontakter med lokala universitet och offentliga forskningsinstitut och delta i forskningsprojekt tillsammans med det lokala näringslivet eller de lokala branschföreningarna.

Kommentar till Vetenskap och teknik

93. I en kunskapsbaserad och globaliserad ekonomi där nationsgränser har allt mindre betydelse, även för små och nationellt inriktade företag, är tillgången till teknik och know-how en förutsättning för att företagets resultat ska kunna förbättras. Denna tillgång är även viktig för att de tekniska framstegen ska få effekter på samhällsekonomin, inbegripet produktivitetstillväxt och jobbskapande för en hållbar utveckling. Multinationella företag står för merparten av tekniköverföringen över gränserna. De bidrar till den nationella innovationsförmågan i värdländerna genom att skapa, sprida och göra det möjligt för inhemska företag och institutioner att använda ny teknik. När de multinationella företagens forsknings- och utvecklingsverksamhet har goda förbindelser med det nationella innovationssystemet kan det leda till att de ekonomiska och sociala framstegen i värdländerna förbättras. Utvecklingen av ett dynamiskt innovationssystem i värdlandet kan i sin tur skapa affärsmöjligheter för multinationella företag.

94. Kapitlet syftar följaktligen till att, inom ramen för vad som är ekonomiskt möjligt, konkurrenshänsyn och andra överväganden, främja att resultaten av de multinationella företagens forsknings- och utvecklingsverksamhet sprids i de länder där de är verksamma. På så sätt kan de bidra till innovationsförmågan i värdländerna. I detta avseende kan främjandet av teknikspridning omfatta kommersialisering av produkter som består av ny teknik, licensiering av processinnovationer, anlåtande och utbildning av personal inom vetenskap och teknik och utveckling av FoU-samarbeten. När multinationella företag säljer eller licensierar teknik bör villkoren för detta vara rimliga. De kan även vilja överväga teknikens långsiktiga utvecklingspotential, miljömässiga och andra konsekvenser för hem- och värdlandet. Multinationella företag kan säkerställa och förbättra innovationsförmågan hos sina internationella dotterbolag och underleverantörer. De multinationella företagen kan dessutom visa betydelsen av vetenskaplig och teknisk infrastruktur, både den fysiska och institutionella. I detta avseende kan de multinationella företagen på ett meningsfullt sätt bidra till att värdlandsregeringarna utarbetar policyramar som beförämrar utvecklingen av dynamiska innovationssystem.

X. Konkurrens

Företagen bör

1. bedriva sin verksamhet i enlighet med alla tillämpliga lagar och andra författningar inom konkurrensrätten och följa konkurrensreglerna i de jurisdiktioner där verksamheten kan ha konkurrensbegränsande effekter.
2. avstå från att ingå eller fullgöra konkurrensbegränsande avtal med konkurrenter, inbegripet avtal för att
 - a) fastställa priser,
 - b) lämna riggade bud (anbudskarteller),
 - c) fastställa produktionsbegränsningar eller -kvoter eller
 - d) dela upp marknader genom att fördela kunder, leverantörer, områden eller produkter.
3. i enlighet med tillämplig lag och vederbörliga skyddsåtgärder bland annat samarbeta med utredande konkurrensmyndigheter genom att så snabbt och fullständigt som praktiskt möjligt svara på begäran om information och överväga att exempelvis bortse från sekretessen när det är lämpligt för att främja ett effektivt och ändamålsenligt samarbete med utredande myndigheter.
4. med jämna mellanrum göra de anställda medvetna om värdet av att följa alla tillämpliga lagar och andra författningar inom konkurrensrätten och särskilt utbilda företagets ledning i frågor som rör konkurrens.

Kommentar till Konkurrens

95. I dessa rekommendationer framhålls betydelsen av lagar och andra författningar inom konkurrensrätten för en väl fungerande inhemsk och internationell marknad. Vikten av att inhemska och multinationella företag följer dessa lagar och andra författningar kan inte nog poängteras. Avsikten med dessa rekommendationer är även att göra alla företag medvetna om konkurrensreglernas utveckling när det gäller tillämpningsområde, åtgärder och sanktioner och i vilken utsträckning konkurrensmyndigheter samarbetar. Med "konkurrensregler" avses lagstiftning, inbegripet lagstiftning om både "kartellbildning" och "monopol", som på olika sätt förbjuder: a) konkurrensbegränsande avtal, b) missbruk av marknadsinflytande eller dominerande ställning, c) otillbörligt förvärvande av marknadsinflytande eller dominerande ställning eller d) väsentligt minskad konkurrens eller förhindrande av effektiv konkurrens genom sammanslagningar eller förvärv.

96. Konkurrensreglerna förbjuder i allmänhet: a) konkurrensbegränsande karteller (s.k. hard core-karteller), b) andra konkurrensbegränsande avtal, c) konkurrensbegränsande missbruk av dominerande ställning eller marknadsinflytande och d) konkurrensbegränsande sammanslagningar och förvärv. Enligt OECD-rådets Recommendation Concerning Effective Action Against Hard Core Cartels, C(98)35/Final från 1998 utgör de konkurrensbegränsande avtalen som avses i a) hard core-karteller. Rekommendationen tar emellertid upp skillnaderna i medlemsländernas lagstiftning, inbegripet skillnader i lagstiftningen när det gäller bestämmelser som medger att verksamhet som i annat fall skulle ha varit förbjudet undantas eller tillåts. Rekommendationen i dessa *riktlinjer* innebär inte att företagen bör avstå från att utnyttja sådana bestämmelser som medges i lag. Kategorierna b och c är mer allmänna eftersom effekterna av andra typer av avtal och ensidigt agerande är mer osäkert, och det råder inte samma konsensus om vad som ska betraktas som konkurrensbegränsande.

97. Målet med konkurrensreglerna är att bidra till allmän välfärd och ekonomisk tillväxt genom att befärma marknadsvillkor där varornas och tjänsternas egenskaper, kvalitet och pris avgörs på konkurrensutsatta marknader. En konkurrensutsatt miljö gynnar konsumenterna och hela landets ekonomi. Företag som effektivt tillfredsställer konsumenternas efterfrågan tjänar på detta. De kan bidra till denna process genom att komma med information och råd när regeringar överväger lagar och regler som kan minska effektiviteten eller på annat sätt minska konkurrensen på marknaden.

98. Företagen bör vara medvetna om att lagar inom konkurrensrätten fortsätter att stiftas, och det är allt vanligare att dessa lagar förbjuder konkurrensbegränsande verksamhet som sker utomlands om inhemska konsumenter påverkas negativt av dem. Med gränsöverskridande handel och investeringar är det dessutom mer sannolikt att konkurrensbegränsande åtgärder inom en jurisdiktion får skadliga inverknings på andra jurisdiktioner. Företagen bör därför ta hänsyn till såväl reglerna i det land där de är verksamma som till lagarna i alla länder där inverkningarna kan vara kännbara.

99. Företagen bör slutligen vara medvetna om att konkurrensmyndigheterna deltar i fler och mer ingående samarbeten när det gäller att utreda och bekämpa konkurrensbegränsande verksamhet. Se Recommendation of the Council Concerning Co-operation between Member Countries on Anticompetitive Practices Affecting International Trade, C(95)130/Final och Recommendation of the Council on Merger Review, C(2005)34. När konkurrensmyndigheterna i olika jurisdiktioner granskar samma åtgärder kan företagen underlätta samarbetet mellan myndigheterna, vilket främjar konsekventa och välgrundade beslut och konkurrensåtgärder. Detta kan även leda till kostnadsbesparingar för både regeringar och företag.

XI. Beskattning

1. Det är viktigt att företagen bidrar till värdländernas offentliga finanser genom att betala sin skatt i rätt tid. Företagen bör uppfylla både skattelagstiftningens bokstav och syfte i de länder där de är verksamma. Med att uppfylla lagstiftningens syfte avses att utröna och följa vad lagstiftaren vill åstadkomma med lagstiftningen. Denna tolkning innebär inte att ett företag måste göra betalningar utöver det belopp som enligt lag krävs. Företagen uppfyller sin skattskyldighet genom att i rätt tid tillhandahålla behöriga myndigheter relevanta uppgifter eller de uppgifter som krävs enligt lag för att fastställa vilken skatt som ska betalas för verksamheten och anpassa internprissättningen till armlängdsprincipen.
2. Företagen bör behandla skattefrågorna och uppfyllelsen av skattskyldigheten som viktiga delar i sina kontroll- och bredare riskhanteringssystem. Företagens styrelser bör särskilt ha en strategi för riskhantering när det gäller skattefrågor för att säkerställa att de risker som är förknippade med beskattning, dvs. den ekonomiska risken och risken att inte följa reglerna och förlora i anseende, är fullständigt identifierade och utvärderade.

Kommentar till Beskattning

100. Företagens skyldigheter och roll inom beskattningsområdet innebär att de bör uppfylla både skattelagstiftningens bokstav och syfte i alla länder där de är verksamma, samarbeta med myndigheterna och ge dem upplysningar som är relevanta eller som krävs enligt lag. Ett företag uppfyller skattelagstiftningens syfte om det vidtar rimliga åtgärder för att avgöra vad lagstiftaren vill åstadkomma med lagstiftningen och tolkar dessa skatteregler i enlighet med denna intention mot bakgrund av lagtexten och hur lagstiftningen har förändrats med tiden. Transaktioner bör inte genomföras på ett sådant sätt att det leder till ett skatteresultat som inte stämmer med de underliggande ekonomiska konsekvenserna av transaktionen såvida det inte finns en särskild lag som har detta resultat som ändamål. I sådana fall bör

företaget rimligen kunna anta att transaktionen är genomförd på ett sådant sätt att skatteresultatet inte strider mot lagstiftarens intention.

101. I uppfyllelsen av skattskyldigheten ingår även att samarbeta med skattemyndigheter och tillhandahålla de uppgifter som de begär in för en ändamålsenlig och rättvis tillämpning av skattereglerna. I ett sådant samarbete ingår att fullständigt och i tid besvara en begäran om uppgifter från en behörig myndighet i enlighet med bestämmelserna i ett skatteavtal eller avtal om informationsutbyte. Förpliktelsen att tillhandahålla uppgifter är emellertid inte utan begränsning. *Riktlinjerna* gör särskilt en koppling mellan vilken information som bör tillhandahållas och dess relevans för tillämpningen av gällande skatteregler. Detta illustrerar behovet av en balans mellan företagets plikt att uppfylla gällande skatteregler och skattemyndigheternas behov av att få fullständiga och korrekta uppgifter i tid för att de ska kunna tillämpa skattereglerna.

102. Företagens förpliktelser när det gäller samarbete, transparens och uppfyllelse av skattskyldigheten bör återspeglas i riskhanteringssystem, strukturer och policy. I företag som har en styrelse kan styrelsen kontrollera skatterisken på flera sätt. Företagets styrelse bör i förebyggande syfte till exempel utarbeta lämpliga principer för en skattepolicy samt inrätta interna skattekontrollsystem så att ledningens agerande sker i överensstämmelse med styrelsens uppfattning i skatteriskfrågan. Styrelsen bör informeras om alla eventuella väsentliga risker på skatteområdet och någon bör utses som ansvarig för att utföra interna skattekontroller och rapportera till styrelsen. Med en omfattande riskhanteringsstrategi som inbegriper skatt kan företaget uppfylla sina skyldigheter inom skatteområdet och skatterisken kan hanteras effektivt, vilket kan bidra till att företaget slipper riskera att drabbas ekonomiskt, bryta mot reglerna och förlora i anseende.

103. En medlem av en multinationell företagsgrupp i ett land kan ha omfattande ekonomiska relationer med medlemmar av samma multinationella företagsgrupp i andra länder. Sådana relationer kan påverka skattskyldigheten för båda parter. Skattemyndigheterna kan i dessa fall behöva upplysningar från andra jurisdiktioner för att kunna bedöma dessa relationer och skattskyldigheten för medlemmen av den multinationella företagsgruppen inom sin egen jurisdiktion. De upplysningar som ska tillhandahållas begränsas till vad som är relevant för eller vad som krävs enligt lag för bedömningen av dessa ekonomiska relationer i syfte att bestämma hur mycket medlemmen i den multinationella företagsgruppen ska betala i skatt. Multinationella företag bör samarbeta för att tillhandahålla dessa upplysningar.

104. Internprissättning är en särskilt viktig fråga när det gäller företagets skyldigheter och roll inom beskattningsområdet. Den globala handeln och de gränsöverskridande direktinvesteringarnas dramatiska ökning (och den viktiga roll som multinationella företag spelar i denna handel och dessa investeringar) innebär att internprissättningen är en avgörande del av skattskyldigheten för medlemmarna av en multinationell företagsgrupp eftersom den väsentligt påverkar fördelningen av skattebasen mellan de länder där det multinationella företaget är verksamt. Armlängdsprincipen som ingår både i OECD:s modell för skatteavtal och i FN:s modell för dubbelbeskattningsavtal mellan industriländer och utvecklingsländer är den internationellt accepterade standarden för justering av vinsterna mellan företag i intressegemenskap. Genom tillämpningen av armlängdsprincipen kan otillbörlig fördelning av vinst och förlust undvikas och riskerna för dubbelbeskattning minimeras. En korrekt tillämpning av principen kräver att multinationella företag samarbetar med skattemyndigheter och tillhandahåller alla upplysningar som är relevanta eller som krävs enligt lag beträffande valet av internprissättningsmetod för de internationella transaktionerna som genomförs av dem och den andra parten i intressegemenskapen. Det är ofta svårt att avgöra om internprissättningen återspeglar armlängdsstandard (eller -principen) korrekt både för multinationella företag och för skatteförvaltningar och dess tillämpning är inte någon exakt vetenskap.

105. OECD:s kommitté för skattefrågor arbetar med att utarbeta rekommendationer för att säkerställa att internprissättningen återspeglar armlängdsprincipen. Kommitténs arbete resulterade i publiceringen av

OECD:s riktlinjer för internprissättning för multinationella företag och skatteförvaltningar år 1995 (OECD:s riktlinjer för internprissättning) som var föremål för OECD-rådets rekommendation om bedömning av internprissättning mellan företag i intressegemenskap (medlemmar i en multinationell företagsgrupp faller normalt inom definitionen för företag i intressegemenskap). OECD:s riktlinjer för internprissättning och rådets rekommendation revideras fortlöpande för att återspegla förändringar i den globala ekonomin och skatteförvaltningarnas och skattebetalarnas erfarenheter inom området för internprissättning. Armlängdsprincipen såsom den tillämpas på fasta driftställens fördelning av vinst i syfte att bedöma en värdestats möjlighet till skatteuttag enligt ett skatteavtal var föremål för en rekommendation som OECD-rådet antog 2008.

106. OECD:s riktlinjer för internprissättning fokuserar på tillämpningen av armlängdsprincipen för att utvärdera internprissättningen mellan företag i intressegemenskap. OECD:s riktlinjer för internprissättning syftar till att hjälpa skatteförvaltningar (både i länder som är medlemmar i OECD och i länder som inte är medlemmar i OECD) och multinationella företag genom att visa hur internprissättningsfrågan kan lösas på ett sätt som är tillfredsställande för samtliga parter. På så sätt minimeras risken för konflikt mellan skatteförvaltningar sinsemellan och mellan skatteförvaltningar och multinationella företag och kostsamma rättstvister kan undvikas. Multinationella företag uppmuntras att följa OECD:s riktlinjer för internprissättning i dess ändrade och utökade form⁴, för att säkerställa att internprissättningen återspeglar armlängdsprincipen.

Obs!

En av de mest allmänt accepterade definitionerna av hållbar utveckling återfinns i 1987 års världskommission för miljö och utveckling (Brundtlandkommissionen): "En hållbar utveckling är en utveckling som tillfredsställer dagens behov utan att äventyra kommande generationers möjligheter att tillfredsställa sina behov."

⁴ Brasilien, som inte är medlem i OECD, tillämpar inte OECD:s riktlinjer för internprissättning i sin jurisdiktion. De multinationella företagen använder följaktligen inte dessa för att bedöma beskattningsbar inkomst för verksamheten i detta land och de gäller inte för skattskyldigheterna enligt landets lagstiftning. Argentina, som inte heller är medlem i OECD, påpekar att OECD:s riktlinjer för internprissättning inte är obligatoriska i sin jurisdiktion.

DEL II
PROCEDURER FÖR TILLÄMPNING AV OECD:S RIKTLINJER
FÖR MULTINATIONELLA FÖRETAG

OECD-rådets beslut om OECD:s riktlinjer för multinationella företag

RÅDET,

som beaktar konventionen om organisationen för ekonomiskt samarbete och utveckling av den 14 december 1960,

som beaktar OECD:s deklaration om internationella investeringar och multinationella företag ("deklarationen") i vilken regeringarna i de länder som har anslutit sig ("de anslutna länderna") rekommenderar multinationella företag som verkar i eller från deras territorier att följa riktlinjerna för multinationella företag ("riktlinjerna"),

som anser att eftersom de multinationella företagen är verksamma i hela världen bör det internationella samarbetet i frågor som rör deklarationen omfatta alla länder,

som beaktar Investeringskommitténs direktiv, särskilt med hänsyn till dess ansvar för deklarationen [C(84)171(Final), som förnyades genom C/M(95)21],

som beaktar rapporten om den första revideringen av 1976 års deklaration [C(79)102(Final)], rapporten om den andra revideringen av deklarationen [C/MIN(84)5(Final)], rapporten om 1991 års revidering av deklarationen [DAFFE/IME(91)23] och rapporten om 2000 års revidering av riktlinjerna,

som beaktar rådets andra reviderade beslut i juni 1984 [C(84)90], som ändrades i juni 1991 [C/MIN(91)7/ANN1] och som upphörde att gälla den 27 juni 2000 [C(2000)96/FINAL],

som anser att det är önskvärt att förstärka de rutiner som gäller för samråd i frågor som omfattas av dessa riktlinjer och att främja riktlinjernas genomslagskraft,

på förslag av Investeringskommittén,

BESLUTAR FÖLJANDE.

I. Nationella kontaktpunkter

1. De anslutna länderna ska inrätta nationella kontaktpunkter som ska medverka till att *riktlinjerna* får genomslag genom att arbeta med främjandeaktiviteter, hantera förfrågningar och bidra till att lösa problem som uppkommer i samband med tillämpningen av *riktlinjerna* i enskilda fall med utgångspunkt i nedanstående procedurregler. Näringslivet, arbetstagarorganisationer, frivilligorganisationer och andra intresserade parter ska informeras om att de finns.
2. De nationella kontaktpunkterna i olika länder ska vid behov samarbeta i alla frågor som rör *riktlinjerna* och som berör dem. Diskussionerna inleds i regel på nationell nivå innan kontakt tas med andra nationella kontaktpunkter.
3. De nationella kontaktpunkterna ska mötas regelbundet för att utbyta erfarenheter och rapportera till Investeringskommittén.
4. De anslutna länderna ska, utifrån nationella budgetprioriteringar och nationell praxis, avsätta personal och ekonomiska resurser till sina nationella kontaktpunkter så att de kan utföra sitt uppdrag effektivt.

II. Investeringskommittén

1. Investeringskommittén ("kommittén") ska med jämna mellanrum eller på begäran av ett anslutet land anordna åsiktsutbyten i frågor som omfattas av *riktlinjerna* och den erfarenhet som har gjorts genom tillämpningen av dessa.
2. Kommittén ska med jämna mellanrum bjuda in den rådgivande kommittén inom näringslivet (BIAC) och den rådgivande kommittén inom fackliga frågor (TUAC) ("de rådgivande organen"), OECD Watch och andra internationella samarbetspartner för att de ska få möjlighet att uttrycka sina åsikter i frågor som omfattas av *riktlinjerna*. Åsiktsutbyten i dessa frågor kan även anordnas på begäran av dem.
3. Kommittén ska inleda förbindelser med icke-anslutna länder i frågor som omfattas av *riktlinjerna* i syfte att främja ansvarsfullt företagande i hela världen i enlighet med *riktlinjerna* och för att skapa likvärdiga spelregler. Den ska även sträva efter att samarbeta med icke-anslutna länder som har ett särskilt intresse av *riktlinjerna* och av att främja dess principer och standarder.
4. Kommittén ansvarar för att förtydliga innebörden av *riktlinjerna*. De parter som berörs av ett enskilt fall som motiverade en förfrågan om förtydligande kommer att ges möjlighet att uttrycka sina synpunkter antingen muntligen eller skriftligen. Kommittén fattar inte beslut om enskilda företag.
5. Kommittén ska anordna åsiktsutbyten om de nationella kontaktpunkternas arbete i syfte att förstärka *riktlinjernas* genomslagskraft och att främja de nationella kontaktpunkternas funktionella likvärdighet.
6. Kommittén ska ta vederbörlig hänsyn till nedanstående procedurregler när den fullgör sina skyldigheter beträffande *riktlinjernas* genomslagskraft.
7. Kommittén ska med jämna mellanrum rapportera till rådet i frågor som omfattas av *riktlinjerna*. Kommittén ska i sina rapporter ta hänsyn till de nationella kontaktpunkternas rapporter och de åsikter som har framförts av de rådgivande organen, OECD Watch, andra internationella samarbetspartner och icke-anslutna länder när det är lämpligt.

8. Kommittén ska, i samråd med nationella kontaktpunkter, arbeta proaktivt för att bidra till att företagen effektivt iakttar principerna och standarderna i *riktlinjerna*. Kommittén ska särskilt söka möjligheter till samarbete med de rådgivande organen, OECD Watch, andra internationella samarbetspartner och andra intressenter i syfte att uppmuntra de multinationella företagen att på ett positivt sätt bidra till ekonomiska, miljömässiga och sociala framsteg med målsättningen att uppnå hållbar utveckling inom de områden som omfattas av *riktlinjerna*. Kommittén kan även hjälpa dem att identifiera och hantera de risker för negativ påverkan som vissa produkter, regioner, sektorer eller branscher innebär.

III. Omprövning av beslutet

Detta beslut ska med jämna mellanrum omprövas. Kommittén ska komma med förslag i detta syfte.

Procedurregler

1. Nationella kontaktpunkter

De nationella kontaktpunkternas (NKP) uppgift är att medverka till att *riktlinjerna* får genomslag. De nationella kontaktpunkterna ska arbeta utifrån principerna synlighet, tillgänglighet, transparens och ansvar och vara funktionellt likvärdiga.

A. Institutionella arrangemang

De anslutna länderna ska inrätta sina nationella kontaktpunkter med utgångspunkt i målet om funktionell likvärdighet och att *riktlinjernas* genomslagskraft ska främjas, men i övrigt är de fria att organisera dem som de vill och kan aktivt söka stöd från arbetsmarknadens parter, inbegripet näringslivet, arbetstagarorganisationer, andra frivilligorganisationer och andra intresserade parter.

De nationella kontaktpunkterna

1. ska bestå av och organiseras så att de fungerar som en effektiv plattform för behandling av den stora mängd frågor som *riktlinjerna* omfattar och kan utföra sina uppgifter opartiskt. En lämplig ansvarsnivå i förhållande till den anslutna regeringen ska samtidigt upprätthållas.
2. kan för detta ändamål använda olika organisationsformer. En nationell kontaktpunkt kan bestå av högt uppsatta representanter för en eller flera ministerier. Det kan röra sig om en högt uppsatt representant för regeringen eller en enhet i regeringskansliet som leds av en chefstjänsteman, en samordningsgrupp eller en grupp där oberoende experter ingår. Företrädare för näringslivet, arbetstagarorganisationer och andra frivilligorganisationer kan också ingå.
3. ska hålla kontakt med företrädare för näringslivet, arbetstagarorganisationer och andra intresserade parter som kan bidra till att riktlinjerna fungerar effektivt.

B. Information och främjande

Den nationella kontaktpunkten ska

1. sprida riktlinjerna på lämpligt sätt, bland annat genom information online och på de nationella språken. Potentiella investerare (inkommande och utgående) ska om det är lämpligt få information om *riktlinjerna*.
2. öka medvetenheten om *riktlinjerna* och om hur de ska tillämpas, bland annat genom samarbete med näringslivet, arbetstagarorganisationer, andra frivilligorganisationer och allmänhet.
3. svara på förfrågningar om *riktlinjerna* från
 - a) andra nationella kontaktpunkter,
 - b) näringslivet, arbetstagarorganisationer, andra frivilligorganisationer och allmänheten och
 - c) regeringar i länder som inte har anslutit sig.

C. Enskilda fall

Den nationella kontaktpunkten ska opartiskt, förutsebart och likvärdigt och i enlighet med *riktlinjernas* principer och standarder bidra till att lösa problem som uppkommer i samband med tillämpningen av *riktlinjerna* i enskilda fall. Den nationella kontaktpunkten ska fungera som ett diskussionsforum och bistå näringslivet, arbetstagarorganisationer, andra frivilligorganisationer och andra intresserade parter som berörs för att hantera de problem som uppkommer snarast möjligt, effektivt och i enlighet med gällande rätt. Den nationella kontaktpunkten ska bistå med att

1. göra en första bedömning av om de problem som uppkommit ska utredas ytterligare och svara de berörda parterna.
2. när de uppkomna problemen ska utredas ytterligare, erbjuda bona officia för att hjälpa de inblandade parterna att lösa tvisten. För detta ändamål kan den nationella kontaktpunkten rådgöra med dessa parter och när det är lämpligt
 - a) rådgöra med berörda myndigheter, och/eller företrädare för näringslivet, arbetstagarorganisationer, andra frivilligorganisationer och experter på området,
 - b) rådgöra med den nationella kontaktpunkten i det andra berörda landet eller i de andra berörda länderna,
 - c) be kommittén om vägledning om den är osäker på tolkningen av *riktlinjerna* i särskilda fall,
 - d) med de berörda parternas medgivande, medverka till att parterna kan göra upp i godo och icke-konfrontativt, till exempel genom förlikning eller medling.
3. efter samråd med berörda parter, avsluta procedurerna med att offentliggöra resultatet utan att röja känslig information om företagen och andra intressenter, genom att
 - a) komma med ett uttalande när den nationella kontaktpunkten beslutar att ärendet inte ska utredas ytterligare. Uttalandet ska åtminstone innehålla information om ärendet och skälen till den nationella kontaktpunktens beslut.
 - b) avge en rapport när parterna har enats i ärendet. Rapporten ska åtminstone innehålla information om ärendet, vilka procedurer som den nationella kontaktpunkten har inlett för att hjälpa parterna och när parterna enades. Information om innehållet i parternas överenskommelse ska endast ingå om de berörda parterna samtycker till det.
 - c) komma med ett uttalande om parterna inte kan enas eller när en part inte vill delta i procedurerna. Detta uttalande ska åtminstone innehålla information om ärendet, skälen till den nationella kontaktpunktens beslut om att ärendet ska utredas ytterligare och de procedurer som den nationella kontaktpunkten har inlett för att bistå parterna. Den nationella kontaktpunkten ska på lämpligt sätt komma med rekommendationer om *riktlinjernas* tillämpning, vilka ska ingå i uttalandet. När det är lämpligt kan uttalandet även innehålla skälen till varför parterna inte kunde enas.

Den nationella kontaktpunkten ska så snart som möjligt informera kommittén om hur det har gått i varje enskilt fall.

4. vidta lämpliga åtgärder för att skydda känslig information om företagen och annan information och andra intressenters intressen som berörs av det enskilda fallet. När procedurerna enligt punkt

2 pågår ska detta ske under sekretess. När procedureerna är avslutade och om de berörda parterna inte har enats om en lösning på problemen kan de fritt kommunicera och diskutera ärendet. Information och synpunkter som en annan berörd part tillhandahåller under förfarandet ska emellertid fortfarande behandlas konfidentiellt, såvida den andra parten inte samtycker till att de offentliggörs eller att detta skulle strida mot bestämmelserna i nationell lagstiftning.

5. om problem uppkommer i länder som inte har anslutit sig, vidta åtgärder för att skapa en förståelse för de berörda frågorna och följa dessa procedurer när det är lämpligt och praktiskt möjligt.

D. Rapportering

1. Varje nationell kontaktpunkt ska rapportera till kommittén en gång om året.
2. Rapporterna ska innehålla information om hur de nationella kontaktpunkterna arbetar och om resultatet av dess arbete, inbegripet tillämpningsåtgärder i enskilda fall.

II. Investeringskommittén

1. Kommittén tar emot förfrågningar från de nationella kontaktpunkterna, till exempel om de behöver hjälp med att tolka *riktlinjerna* i särskilda fall.
2. För att förbättra *riktlinjernas* genomslagskraft och främja de nationella kontaktpunkternas funktionella likvärdighet ska kommittén
 - a) ta emot rapporter från de nationella kontaktpunkterna.
 - b) ta emot en motiverad skrivelse från ett anslutet land, ett rådgivande organ eller OECD Watch om huruvida en nationell kontaktpunkt fullgör sina uppgifter vid hanteringen av enskilda fall.
 - c) eventuellt utfärda ett förtydligande för det fall ett anslutet land, ett rådgivande organ eller OECD Watch inkommer med en motiverad skrivelse om huruvida en nationell kontaktpunkt korrekt har tolkat *riktlinjerna* i enskilda fall.
 - d) vid behov utfärda rekommendationer för att förbättra de nationella kontaktpunkternas arbetssätt och *riktlinjernas* genomslagskraft.
 - e) samarbeta med internationella partner.
 - f) inleda förbindelser med intresserade icke-anslutna länder i frågor som omfattas av *riktlinjerna* och tillämpningen av dessa.
3. Kommittén kan be om och ta emot råd från experter i alla frågor som omfattas av *riktlinjerna*. För detta ändamål beslutar kommittén om lämpliga förfaringssätt.
4. Kommittén ska utföra sina uppgifter så snart som möjligt och på ett effektivt sätt.
5. Kommittén utför sina uppgifter med stöd av OECD:s sekretariat, som under ledning av Investeringskommittén och i enlighet med organisationens arbetsprogram och budget ska

- a) fungera som en central informationspunkt för de nationella kontaktpunkter som har frågor om hur *riktlinjerna* ska främjas och tillämpas,
- b) inhämta och offentliggöra lämplig information om de senaste trenderna och framväxande praxis när det gäller de nationella kontaktpunkternas främjandeaktiviteter och tillämpningen av *riktlinjerna* i enskilda fall. Sekretariatet ska utarbeta enhetliga rapporteringsmallar så att en databas med enskilda fall kan skapas och hållas uppdaterad samt utföra regelbundna analyser av dessa enskilda fall,
- c) underlätta för peer learning-aktiviteter, inbegripet frivilliga inbördes utvärderingar, samt kunskapsuppbyggnad och utbildning om riktlinjernas tillämpningsprocedurer, särskilt för nationella kontaktpunkter i länder som nyligen har anslutit sig, till exempel för att främja och bidra till förlikning och medling,
- d) underlätta samarbetet mellan nationella kontaktpunkter om det är lämpligt och
- e) främja *riktlinjerna* i lämpliga internationella forum och möten och bistå de nationella kontaktpunkterna och kommittén i deras ansträngningar för att öka medvetenheten om *riktlinjerna* i länder som inte har anslutit sig.

Kommentarer till Procedurer för tillämpning av OECD:s riktlinjer för multinationella företag

1. Rådets beslut återspeglar de anslutna ländernas åtagande att främja tillämpningen av rekommendationerna i *riktlinjerna*. Procedurregler för både de nationella kontaktpunkterna och Investeringskommittén bifogas rådets beslut.
2. I rådets beslut fastställs det ansvar som de anslutna länderna har med avseende på *riktlinjerna* och de nationella kontaktpunkterna, vilket kan sammanfattas på följande sätt.
 - Att inrätta nationella kontaktpunkter (som arbetar utifrån de procedurregler som är bifogade beslutet) och informera intresserade parter om att de finns.
 - Att avsätta tillräckligt med personal och ekonomiska resurser.
 - Att skapa förutsättningar för att nationella kontaktpunkter i olika länder ska kunna samarbeta med varandra.
 - Att skapa förutsättningar för att de nationella kontaktpunkterna ska kunna mötas med jämna mellanrum och rapportera till kommittén.
3. I rådets beslut fastställs även kommitténs ansvar för *riktlinjerna*, vilket inbegriper följande.
 - Att anordna åsiktsutbyten i frågor som rör *riktlinjerna*.
 - Att vid behov utfärda förtydliganden.
 - Att anordna åsiktsutbyten om de nationella kontaktpunkternas arbete.
 - Att rapportera till OECD-rådet om *riktlinjerna*.
4. Investeringskommittén är det OECD-organ som ansvarar för att övervaka att *riktlinjerna* fungerar. Detta ansvar gäller inte enbart för *riktlinjerna*, utan för alla delar av deklARATIONEN (instrumentet för nationell behandling och instrumenten för investeringsincitament och -hinder och motstridiga krav). Kommittén har till uppgift att försöka se till att alla delar i deklARATIONEN respekteras och förstås och att de kompletterar varandra och inte är motstridiga sinsemellan.
5. Beslutet visar länder som inte är medlemmar av OECD att ett ansvarsfullt företagande har blivit allt viktigare, och att möjlighet ges till samarbete med icke-anslutna länder i frågor som omfattas av *riktlinjerna*. Denna bestämmelse ger kommittén möjlighet att anordna särskilda möten med intresserade icke-anslutna länder för att främja förståelsen för de standarder och principer som *riktlinjerna* innehåller och hur de tillämpas. I enlighet med relevanta OECD-procedurer kan kommittén även knyta dem till särskilda aktiviteter eller projekt om ansvarsfullt företagande, inbegriper genom att bjuda in dem till möten och rundabordsamtal om företagets ansvar.
6. Kommittén ska arbeta proaktivt och samarbeta med nationella kontaktpunkter och söka möjligheter till samarbete med de rådgivande organen, OECD Watch och andra internationella samarbetspartner. Punkt 18 innehåller ytterligare vägledning för nationella kontaktpunkter i detta avseende.

I. Kommentar till Procedurregler för nationella kontaktpunkter

7. De nationella kontaktpunkterna har en viktig uppgift när det gäller att förstärka *riktlinjernas* genomslagskraft. Det är företagen som ansvarar för att följa riktlinjerna i den dagliga verksamheten, men regeringarna kan bidra till att de tillämpas effektivt. I detta syfte har de enats

om att ge de nationella kontaktpunkterna bättre vägledning för hur de bör arbeta, bland annat genom regelbundna möten och kommitténs tillsyn.

8. Många av funktionerna i beslutets procedurregler är inte nya, utan återspeglar de erfarenheter som har gjorts och rekommendationer som har utvecklats med åren. Genom att göra dem tydligare blir den förväntade tillämpningen av *riktlinjerna* mer transparent. Huvuddragen i alla funktioner anges nu i fyra delar av de nationella kontaktpunkternas procedurregler: institutionella arrangemang, information och främjande, tillämpning i enskilda fall och rapportering.
9. Dessa fyra delar föregås av ett inledande stycke som anger det huvudsakliga syftet med de nationella kontaktpunkterna och vikten av "funktionell likvärdighet". Regeringarna får själva bestämma hur de nationella kontaktpunkterna ska organiseras, men arbetet i de nationella kontaktpunkterna ska vara synligt, tillgängligt, transparent och ansvarsfullt. De nationella kontaktpunkterna kommer att arbeta utifrån dessa principer och dem utgår även kommittén från när den bedömer deras arbete.

Principer för funktionell likvärdighet i de nationella kontaktpunkternas arbete

Synlighet. I enlighet med beslutet enas de anslutna regeringarna om att inrätta nationella kontaktpunkter och att informera näringslivet, arbetstagarorganisationer och andra intresserade parter, inbegripet frivilligorganisationer, om att de finns att tillgå vid frågor om tillämpningen av *riktlinjerna*. Regeringarna förväntas publicera information om sina respektive nationella kontaktpunkter och aktivt främja *riktlinjerna*, vilket till exempel kan innebära att stå värd för seminarier och möten om dem. Dessa evenemang kan anordnas i samarbete med näringslivet, fackförbund, frivilligorganisationer och andra intresserade parter, men inte nödvändigtvis med alla grupper vid ett och samma tillfälle.

Tillgänglighet. För att de nationella kontaktpunkterna ska fungera effektivt ska det vara enkelt att få tillgång till dem. Detta innefattar näringslivet, fackförbund, frivilligorganisationer och andra medlemmar av allmänheten. Elektronisk kommunikation kan vara till hjälp i detta avseende. De nationella kontaktpunkterna ska besvara alla berättigade förfrågningar om information och hantera särskilda problem som tas upp av berörda parter snarast möjligt och på ett effektivt sätt.

Transparens. Transparens är viktigt eftersom det bidrar till att de nationella kontaktpunkternas arbete kan granskas, vilket ökar allmänhetens förtroende. Som en allmän princip ska de nationella kontaktpunkternas verksamhet följaktligen vara transparent. När den nationella kontaktpunkten erbjuder "bona officia" vid tillämpningen av *riktlinjerna* i enskilda fall kan det bidra till att öka dess genomslagskraft när det gäller att skapa förtroende för förfarandet. Utfallen kommer att vara transparenta om det inte gynnar en effektiv tillämpning av *riktlinjerna* att bevara sekretessen.

Ansvar. De nationella kontaktpunkternas mer aktiva roll när det gäller att marknadsföra *riktlinjerna* – och dess möjlighet att bidra vid hanteringen av svåra frågor mellan företag och de samhällen där företagen verkar – kommer också att utsätta de nationella kontaktpunkterna för allmänhetens granskning. Parlamenten har nationellt en uppgift att fylla. De nationella kontaktpunkternas årliga rapporter och regelbundna möten kommer att skapa förutsättningar för erfarenhetsutbyten och uppmuntra till "bästa praxis". Kommittén kommer även att anordna åsiktsutbyten, där erfarenheter och de nationella kontaktpunkternas genomslagskraft kan diskuteras.

Institutionella arrangemang

10. De nationella kontaktpunkternas ledning ska åtnjuta arbetsmarknadens parter och andra intressenters förtroende och marknadsföra *riktlinjerna*.
11. Oavsett vilken struktur regeringarna har valt för sina nationella kontaktpunkter kan de även inrätta rådgivande organ och tillsynsorgan med flera intressenter som bistår den nationella kontaktpunkten i dess uppgifter.
12. De nationella kontaktpunkterna förväntas, oavsett hur den är sammansatta, skapa och upprätthålla relationer med företrädare för näringslivet, arbetstagarorganisationer, frivilligorganisationer och andra intresserade parter.

Information och främjande

13. De nationella kontaktpunkternas roll som informatör och främjare är mycket viktig för att sprida innebörden av *riktlinjerna*.
14. De nationella kontaktpunkterna ansvarar för att öka kunskapen om *riktlinjerna* och göra dem tillgängliga såväl online som i annan lämplig form, inbegripet på de nationella språken. OECD gör den engelska och franska versionen tillgänglig. Länkar till webbplatsen med *riktlinjerna* uppmuntras. När det är lämpligt kommer de nationella kontaktpunkterna även att ge potentiella investerare, både inkommande och utgående, information om *riktlinjerna*.
15. De nationella kontaktpunkterna ska informera om hur parterna ska förfara vid anmälan och svar i ett enskilt fall. Informationen ska innehålla råd om hur man går tillväga för att anmäla ett enskilt fall, de krav som ställs på parterna i enskilda fall, inbegripet sekretess, hur processen går till hos den nationella kontaktpunkten och ungefärliga tidsramar.
16. I sina insatser för att öka medvetenheten om *riktlinjerna* kommer de nationella kontaktpunkterna att samarbeta med en stor mängd organisationer och enskilda personer, inbegripet, om det är lämpligt, näringslivet, arbetstagarorganisationer, frivilligorganisationer och andra intresserade parter. Dessa organisationer kan bidra till att främja *riktlinjerna* och dess institutionella nätverk skapar möjligheter till främjande som, om de används för detta ändamål, väsentligt kan förbättra de nationella kontaktpunkternas insatser i detta avseende.
17. En annan huvuduppgift som de nationella kontaktpunkterna har är att besvara berättigade förfrågningar. Tre grupper har särskilt pekats ut i detta avseende: i) andra nationella kontaktpunkter (vilket motsvarar en bestämmelse i beslutet), ii) näringslivet, arbetstagarorganisationer, frivilligorganisationer och allmänheten och iii) regeringar i länder som inte har anslutit sig.

Proaktiv agenda

18. I enlighet med Investeringskommitténs proaktiva agenda ska de nationella kontaktpunkterna hålla regelbunden kontakt och anordna möten med arbetsmarknadens parter och andra intressenter för att
 - a) diskutera den senaste utvecklingen och framväxande praxis beträffande ansvarsfullt företagande,
 - b) stödja företagens bidrag till ekonomiska, sociala och miljömässiga framsteg,

- c) delta i initiativ för att identifiera de risker för negativ påverkan som vissa produkter, regioner, sektorer eller branscher innebär.

Peer learning

19. Utöver att bidra till kommitténs arbete för att förbättra *riktlinjernas* genomslagskraft kommer de nationella kontaktpunkterna att delta i gemensamma peer learning-initiativ. Särskilt uppmuntras de att delta i horisontella tematiska inbördes granskningar och frivilliga inbördes utvärderingar mellan de nationella kontaktpunkterna. Denna peer learning kan genomföras vid möten anordnade av OECD eller genom direkt samarbete mellan de nationella kontaktpunkterna.

Tillämpning i enskilda fall

20. När frågor uppkommer om tillämpningen av *riktlinjerna* i enskilda fall förväntas den nationella kontaktpunkten hjälpa till att lösa dem. Detta avsnitt i procedurreglerna ger de nationella kontaktpunkterna vägledning i hur de kan hantera enskilda fall.
21. Huruvida proceduren i ett enskilt fall uppnår sitt syfte beror på de berörda parternas goda vilja. Med god vilja avses i detta sammanhang att snarast möjligt svara på frågor, bevara sekretessen när det är lämpligt, avhålla sig från att ge en missvisande bild av processen eller hota med eller utsätta de berörda parterna för repressalier och med äkta engagemang delta i procedurerna för att komma fram till en lösning på de problem som uppkommit i enlighet med *riktlinjerna*.

Vägledande principer för enskilda fall

22. De nationella kontaktpunkterna ska vara funktionellt likvärdiga och hantera enskilda fall på ett sätt som är

opartiskt. De nationella kontaktpunkterna ska vara opartiska i hanteringen av enskilda fall.

förutsebart. De nationella kontaktpunkterna ska se till att processen i enskilda fall är förutsebar genom att tydligt och offentligt informera om sin roll i hanteringen av enskilda fall, inbegripet erbjuda bona officia, de olika delarna av processen i enskilda fall, bland annat ungefärliga tidsramar och vilken uppgift de kan ta på sig för att övervaka tillämpningen av parternas överenskommelse.

likvärdigt. De nationella kontaktpunkterna ska se till att parterna kan delta i processen på rättvisa och likvärdiga villkor, till exempel genom att ge rimlig tillgång till informationskällor som är av betydelse för proceduren.

förenligt med riktlinjerna. De nationella kontaktpunkterna ska bedriva sin verksamhet i enlighet med *riktlinjernas* principer och standarder.

Samarbete mellan nationella kontaktpunkter i enskilda fall

23. Ärendet hanteras i allmänhet av det lands nationella kontaktpunkt där ärendet har uppkommit. I anslutna länder diskuteras sådana ärenden till att börja med på nationell nivå. Om det sedan är lämpligt tas ärendet upp på bilateral nivå. Den nationella kontaktpunkten i värdlandet ska samråda med den nationella kontaktpunkten i hemlandet i arbetet med att hjälpa parterna att lösa problemet. Den nationella kontaktpunkten i hemlandet ska på begäran och snarast möjligt och på lämpligt sätt söka bistå den nationella kontaktpunkten i värdlandet.

24. När ett problem uppstår som omfattar ett företags verksamhet i flera anslutna länder eller verksamheten i en företagsgrupp som är organiserad som ett konsortium, ett samriskföretag eller en annan liknande form och som är verksam i olika anslutna länder ska de berörda nationella kontaktpunkterna samråda med varandra för att komma överens om vilken nationell kontaktpunkt som ska ansvara för att bistå parterna. De nationella kontaktpunkterna kan be ordföranden för Investeringskommittén om hjälp för att få till stånd en sådan överenskommelse. Den ansvariga nationella kontaktpunkten ska samråda med övriga nationella kontaktpunkter, som på begäran av den ansvariga nationella kontaktpunkten ska bistå med stöd. Om parterna inte kan enas ska den ansvariga nationella kontaktpunkten fatta ett slutligt beslut i samråd med övriga nationella kontaktpunkter.

Första bedömning

25. Den nationella kontaktpunkten börjar med att bedöma om ärendet ska utredas ytterligare och kommer därvid att behöva avgöra om anmälan är gjord med ärligt uppsåt och ryms inom ramen för *riktlinjernas* tillämpning. I detta sammanhang kontrollerar den nationella kontaktpunkten

- vem den berörda parten är och dess intresse i saken,
- om ärendet är väsentligt och underbyggt,
- om det tycks finnas ett samband mellan företagets verksamhet och ärendet i det enskilda fallet,
- tillämpliga rättsreglers och procedurers relevans, inbegripet domstolsutslag,
- hur liknande frågor har behandlats eller behandlas i andra inhemska eller internationella förfaranden,
- om en utredning av det specifika ärendet kan bidra till *riktlinjernas* ändamål och genomslag.

26. Vid bedömningen av vilken betydelse andra inhemska eller internationella förfaranden som tar upp liknande ärenden parallellt har för det enskilda fallets procedur ska de nationella kontaktpunkterna inte fatta beslut om att ärendet inte ska utredas ytterligare enbart på grund av att parallella förfaranden har genomförts, pågår eller finns att tillgå för berörda parter. De nationella kontaktpunkterna ska utvärdera om ett erbjudande om bona officia skulle kunna innebära att ärendet kan lösas och inte skulle vara till allvarlig nackdel för någon av de berörda parterna i dessa andra förfaranden eller orsaka lagtrots. I denna utvärdering kan de nationella kontaktpunkterna ta hänsyn till andra kontaktpunkters praxis och, när det är lämpligt, samråda med de institutioner där det parallella förfarandet pågår eller skulle kunna genomföras. Parterna ska även bistå de nationella kontaktpunkterna i dessa frågor genom att lämna relevant information om de parallella förfarandena.

27. Den nationella kontaktpunkten svarar berörda parter efter denna första bedömning. Om den nationella kontaktpunkten beslutar att ärendet inte ska utredas ytterligare ska den informera parterna om skälen till beslutet.

Bistå parterna

28. När ärendet ska utredas ytterligare kan den nationella kontaktpunkten diskutera igenom ärendet med berörda parter och erbjuda bona officia i ett försök till en informell lösning. När så är fallet följer de nationella kontaktpunkterna de procedurer som anges i punkt C-2 a till C-2 d. Det kan röra sig om att rådfråga berörda myndigheter och företrädare för näringslivet, arbetstagarorganisationer, frivilligorganisationer och experter. De kan även bidra till en lösning genom att samråda med nationella kontaktpunkter i andra länder eller söka vägledning i frågor som rör tolkningen av *riktlinjerna*.

29. Som en del i erbjudandet om bona officia, och när det är relevant för ärendet i fråga, kan de nationella kontaktpunkterna erbjuda eller medverka till att parterna kan göra upp i godo och icke-konfrontativt, till exempel genom förlikning eller medling. I enlighet med accepterad praxis för förliknings- och medlingsförfaranden kan dessa förfaranden endast användas med berörda parter medgivande och under förutsättning att de åtar sig att delta med föresatsen att vilja lösa tvisten.
30. När de nationella kontaktpunkterna erbjuder bona officia kan de vidta åtgärder för att skydda de berörda parternas identitet när det finns starka skäl att anta att offentliggörandet av informationen skulle skada en eller flera av parterna. Det kan röra sig om omständigheter där det kan finnas ett behov av att inte avslöja vilken eller vilka parterna är för det berörda företaget.

Procedurernas avslutning

31. De nationella kontaktpunkterna förväntas offentliggöra resultatet av ett enskilt fall i enlighet med punkterna C-3 och C-4 i procedurreglerna.
32. När den nationella kontaktpunkten har gjort en första bedömning och beslutar att det uppkomna ärendet i det enskilda fallet inte ska utredas ytterligare ska den offentliggöra ett uttalande efter samråd med berörda parter utan att röja känslig information om företaget och annan information. Om den nationella kontaktpunkten i sin första bedömning kommer fram till att det skulle vara otillbörligt att offentligt gå ut med information om en part i ett uttalande kan uttalandet formuleras så att partens identitet skyddas.
33. Den nationella kontaktpunkten kan även offentliggöra sitt beslut om att ärendet ska utredas ytterligare och sitt erbjudande till berörda parter om bona officia.
34. Om de berörda parterna enas i ärendet ska parterna i överenskommelsen ange hur och i vilken utsträckning innehållet i överenskommelsen ska göras allmänt tillgängligt. Den nationella kontaktpunkten ska i samråd med parterna offentliggöra en rapport med resultatet av förfarandet. Parterna kan även enas om att be den nationella kontaktpunkten om hjälp med att följa upp genomförandet av överenskommelsen och den nationella kontaktpunkten kan göra det enligt villkor som den kommer överens om med parterna.
35. Om de berörda parterna inte kan enas i ärendet eller om den nationella kontaktpunkten kommer fram till att en eller flera parter i det enskilda fallet inte vill engagera sig eller inte deltar med föresatsen att vilja lösa tvisten kommer den nationella kontaktpunkten att komma med ett uttalande och om det är lämpligt utfärda rekommendationer om *riktlinjernas* tillämpning. En nationell kontaktpunkt kommer följaktligen med ett uttalande även om den anser att det inte behövs någon särskild rekommendation. Uttalandet ska innehålla information om de berörda parterna, de aktuella frågorna, det datum då ärendet anmäldes till den nationella kontaktpunkten, eventuella rekommendationer från den nationella kontaktpunkten och eventuella synpunkter som den nationella kontaktpunkten anser ska finnas med om skälen till varför förfarandet inte ledde till någon överenskommelse.
36. Den nationella kontaktpunkten ska ge parterna möjlighet att kommentera ett utkast till uttalande. Uttalandet är emellertid den nationella kontaktpunktens som efter eget gottfinnande beslutar om utkastet till uttalandet ska ändras utifrån parternas kommentarer. Om den nationella kontaktpunkten kommer med rekommendationer till parterna kan det vara lämpligt att den nationella kontaktpunkten under vissa omständigheter följer upp hur parterna bemöter dessa rekommendationer. Om den nationella kontaktpunkten anser att det är lämpligt att följa upp sina rekommendationer ska tidsramen för detta anges i uttalandet.

37. Uttalanden och rapporter om resultatet av procedureerna som de nationella kontaktpunkterna offentliggör kan ha betydelse för regeringens program och politik. För att främja politisk samstämmighet uppmuntras de nationella kontaktpunkterna att informera berörda regeringsorgan om sina uttalanden och rapporter när den nationella kontaktpunkten får reda på att de kan vara av betydelse för ett visst organs politik och program. Denna bestämmelse gör inte *riktlinjerna* mindre frivilliga.

Transparens och sekretess

38. Transparens är en allmän princip för de nationella kontaktpunkterna i sina kontakter med allmänheten (se punkt 9 i avsnittet om principer ovan). I punkten C-4 i procedurereglerna fastställs emellertid att det under vissa omständigheter är viktigt med sekretess. Den nationella kontaktpunkten kommer att vidta lämpliga åtgärder för att skydda känslig information om företagen. Annan information såsom enskilda personers identitet ska på samma sätt behandlas konfidentiellt för att *riktlinjerna* ska få största möjliga genomslagskraft. De fakta och argument som parterna framför ska ingå i förfarandet. För att skapa förtroende för *riktlinjernas* procedurer och främja dess tillämpning är det emellertid viktigt att det görs avvägningar mellan transparens och sekretess. I punkt C-4 fastställs att de förfaranden som är förbundna med tillämpningen i regel behandlas konfidentiellt medan resultatet i regel är transparent.

Ärenden i länder som inte har anslutit sig

39. I punkt 2 i kapitlet "Begrepp och principer" uppmuntras företagen till att följa *riktlinjerna* var de än bedriver sin verksamhet och samtidigt ta hänsyn till respektive värdlands särskilda förhållanden.
- Om det uppstår ett ärende i ett land som inte har anslutit sig kommer den nationella kontaktpunkten i hemlandet att vidta åtgärder för att skapa en förståelse för de berörda frågorna. Det kanske inte alltid går att få tillgång till all relevant information eller att föra alla berörda parter samman, men den nationella kontaktpunkten kan ändå göra efterforskningar och delta i andra aktiviteter för att fastställa vad som faktiskt har hänt. Det kan röra sig om att kontakta ledningen för företaget i hemlandet och om det är lämpligt ambassader och regeringsföreträdare i det icke-anslutna landet.
 - Vid överträdelser av värdlandets lagstiftning, andra författningar, regler och politik kan det bli svårare att få till en effektiv tillämpning av *riktlinjerna* i enskilda fall än i anslutna länder. I kommentaren till kapitlet Allmän policy anges att *riktlinjerna* i många fall går utöver lagstiftningen och ska inte och är inte avsedda att försätta ett företag i en situation där det står inför motstridiga krav.
 - De berörda parterna måste informeras om begränsningarna när det gäller *riktlinjernas* tillämpning, som finns i länder som inte har anslutit sig.
 - Frågor som rör *riktlinjerna* i länder som inte har anslutit sig kan även diskuteras vid de nationella kontaktpunkternas årliga möten för att förbättra förmågan att hantera ärenden i länder som inte har anslutit sig.

Ungefärlig tidsram

40. Proceduren för enskilda fall består av tre delar:

1. *Första bedömning och beslut om bona officia ska erbjudas för att hjälpa parterna* De nationella kontaktpunkterna ska sträva efter att genomföra en första bedömning inom tre månader, även om ytterligare tid kan behövas för att samla in nödvändig information för att kunna fatta ett välgrundat beslut.
 2. *Hjälp till parterna för att lösa de uppkomna problemen* Om en nationell kontaktpunkt beslutar att bona officia ska erbjudas ska den sträva efter att snarast möjligt bidra till att problemen löses. Den nationella kontaktpunkten ska efter samråd med parterna fastställa en rimlig tidsram för diskussion mellan parterna för att lösa de uppkomna problemen, men det är ytterst de berörda parterna det ankommer på för att man ska nå framgång med bona officia, inbegripet medling och förlikning. Om de inte enas om en överenskommelse inom tidsramen ska den nationella kontaktpunkten samråda med parterna om eventuellt fortsatt bistånd. Om den nationella kontaktpunkten kommer fram till att det sannolikt inte skulle vara produktivt ska processen avslutas och ett uttalande utarbetas.
 3. *Procedureernas avslutning* Den nationella kontaktpunkten ska komma med sitt uttalande eller avge sin rapport inom tre månader efter att proceduren avslutats.
41. Som en allmän princip ska de nationella kontaktpunkterna sträva efter att avsluta proceduren inom 12 månader efter att det enskilda fallet har tagits emot. Denna tidsram kan behöva förlängas om omständigheterna motiverar det, till exempel om det rör ett ärende i ett land som inte har anslutit sig.

Rapportering till Investeringskommittén

42. Rapportering blir allt viktigare för de nationella kontaktpunkterna. Underlaget kan även användas för att bygga upp en kunskapsbas och kärnkompetens när det gäller att främja *riktlinjernas* genomslagskraft. De nationella kontaktpunkterna ska i sina årliga rapporter till Investeringskommittén lämna information om OECD:s *riktlinjer* i alla enskilda fall som har anmälts av parter, inbegripet ärenden som är föremål för en första bedömning, ärenden där bona officia har erbjudits och diskussioner pågår och ärenden där bona officia inte har erbjudits efter en första bedömning. Vid rapportering om tillämpningsåtgärder i enskilda fall ska de nationella kontaktpunkterna ta hänsyn till vad som sägs om transparens och sekretess i punkt C-4.

II. Kommentar till Procedurregler för Investeringskommittén

43. Procedurreglerna i rådets beslut ger kommittén ytterligare vägledning i hur uppgifterna ska genomföras, inbegripet
- att snarast möjligt och på ett effektivt sätt fullgöra sina skyldigheter.
 - att behandla förfrågningar från de nationella kontaktpunkterna.
 - att anordna åsiktsutbyten om arbetet i de nationella kontaktpunkterna.
 - att erbjuda möjlighet att rådfråga internationella samarbetspartner och experter.

44. *Riktlinjernas* icke-bindande karaktär förhindrar kommittén att agera som en rättslig instans. Den nationella kontaktpunktens slutsatser och uttalanden (med undantag från tolkningar av *riktlinjerna*) kan inte överklagas till kommittén. Bestämmelsen att kommittén inte ska komma fram till några slutsatser beträffande enskilda företag anges i själva beslutet.
45. Kommittén tar emot förfrågningar från de nationella kontaktpunkterna, till exempel om de är osäkra på hur de ska tolka *riktlinjerna* i särskilda fall. Denna punkt motsvarar punkt C-2 c i procedurreglerna i rådets beslut som avser nationella kontaktpunkter, där de får möjlighet att rådfråga kommittén om de är osäkra på hur de ska tolka *riktlinjerna* i dessa fall.
46. När kommittén diskuterar de nationella kontaktpunkternas arbete kan de vid behov komma med rekommendationer för att de ska fungera bättre, inbegripet för att *riktlinjerna* ska fungera effektivt.
47. Kommittén kommer också att ta ställning till en motiverad skrivelse som inkommer från ett anslutet land, ett rådgivande organ eller OECD Watch om att en nationell kontaktpunkt inte har fullgjort sitt uppdrag när det gäller tillämpningen av *riktlinjerna* i enskilda fall. Detta kompletterar bestämmelserna i det avsnitt i procedurreglerna som avser de nationella kontaktpunkternas rapportering om sitt arbete.
48. Förtydliganden om innebörden av *riktlinjerna* på multilateral nivå är fortsatt kommitténs huvudansvar för att säkerställa att *riktlinjernas* innebörd inte skiljer sig åt mellan länderna. Kommittén kommer också att ta ställning till en motiverad skrivelse som inkommer från ett anslutet land, ett rådgivande organ eller OECD Watch om huruvida en nationell kontaktpunkts tolkning av *riktlinjerna* är förenlig med kommitténs tolkning.
49. För att upprätthålla kontakt med länder som inte har anslutit sig i frågor som omfattas av *riktlinjerna* kan kommittén bjuda in intresserade länder till sina sammanträden, årliga rundabordssamtal om företagets ansvar och sammanträden som rör särskilda projekt om ansvarsfullt företagande.
50. Kommittén kan slutligen vilja vända sig till experter för att behandla och rapportera om större frågor (t.ex. barnarbete och mänskliga rättigheter) eller enskilda frågor eller för att förbättra rutinernas genomslagskraft. För detta ändamål kan kommittén vända sig till OECD:s egna experter, internationella organisationer, de rådgivande organen, frivilligorganisationer, akademiker och andra. Kommittén ska inte vara en panel för att lösa enskilda frågor.